

ОБЈЕДИЊЕНИ ИЗВЕШТАЈ О
РАДУ
ЦЕНТАРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД У
АП ВОЈВОДИНИ ЗА
2021. ГОДИНУ

**ПОКРАЈИНСКИ
ЗАВОД ЗА
СОЦИЈАЛНУ
ЗАШТИТУ**

Нови Сад, 2022. године

САДРЖАЈ

УВОД	3
1. 0. ЦЕНТРИ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД (ЦСР) У АП ВОЈВОДИНИ.....	3
1.1 ПОДАЦИ О ЗАПОСЛЕНИМА НА НЕОДРЕЂЕНО ВРЕМЕ НА ЈАВНИМ ОБЛАШЋЕЊИМА	4
1.2. ПОДАЦИ О ЗАПОСЛЕНИМА И АНГАЖОВАНИМА НА ПРУЖАЊУ УСЛУГА У ОКВИРУ ОРГАНИЗАЦИОНИХ ЈЕДИНИЦА	6
1.3. ПРОФЕСИОНАЛНА ОБУКА РАДНИКА	7
2.0. ПОДАЦИ О КОРИСНИЦИМА.....	8
2.1. БРОЈ КОРИСНИКА.....	8
2.2. ДЕЦА КОРИСНИЦИ.....	12
2.3. ПУНОЛЕТНИ КОРИСНИЦИ – МЛАДИ, ОДРАСЛИ И СТАРИЈИ.....	14
3.0. ОДЛУЧИВАЊЕ У ВРШЕЊУ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА ЗА ПУНОЛЕТЕНЕ КОРИСНИКЕ.....	16
3.1. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА МАТЕРИЈАЛНУ ПОДРШКУ.....	16
3.2. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА СМЕШТАЈ У УСТАНОВУ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ И СМЕШТАЈ У ДРУГУ ПОРОДИЦУ.....	18
3.3. СТАРАТЕЉСТВО.....	21
4.0. ОДЛУЧИВАЊЕ У ВРШЕЊУ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА ЗА МАЛОЛЕТНЕ КОРИСНИКЕ.....	24
4.1. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА МАТЕРИЈАЛНУ ПОДРШКУ.....	24
4.2. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА БЕЗБЕДНОСТ И СИГУРНОСТ ДЕТЕТА	24
4.3. СМЕШТАЈ ДЕЦЕ У СИСТЕМУ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ	26
4.4. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА ПОРОДИЧНИ СМЕШТАЈ.....	27
4.5. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА ДОМСКИ СМЕШТАЈ.....	30
4.6. УСВОЈЕЊЕ.....	33
4.7. СТАРАТЕЉСТВО.....	34
4.8. ВРШЕЊЕ РОДИТЕЉСКОГ ПРАВА.....	35
5.0. ПОСЛОВИ У ВРШЕЊУ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА.....	37
5.1. ЗАШТИТА ОД НАСИЉА У ПОРОДИЦИ.....	37
5.2. ЗАШТИТА МАЛОЛЕТНИКА.....	45
6.0. ЗАКЉУЧЦИ.....	49

УВОД

Покрајински завод за социјалну заштиту израђује обједињени извештај о раду центара за социјални рад са територије АП Војводине, као део редовног годишњег извештавања о раду установа за смештај корисника и локалних пружалаца услуга са територије АП Војводине. Извештај се израђује у циљу информисања надлежних институција, стручне и шире јавности о стању и најважнијим кретањима у области социјалне заштите на нивоу покрајине.

Овај извештај односи се на извештајну 2021. годину и даје обједињени приказ рада центара за социјални рад, приказани су капацитети центара у погледу људских ресурса, кретање броја корисника у систему социјалне заштите, као и обим послова које центри за социјални рад обављају у остваривању права грађана у области социјалне заштите и спровођењу мера које су им у надлежности.

Као основа за израду извештаја коришћени су квантитативни подаци из базе Информационог система за прикупљање, анализу и обраду података у систему социјалне заштите „Аурора“ и подаци садржани у наративним извештајима о раду центара за социјални рад који садрже интерпретације квантитативних података, додатна објашњења, описе и закључке о показатељима социјалне заштите у локалним заједницама за које су центри за социјални рад надлежни. Извештај је доступан на сајту Покрајинског завода за социјалну заштиту и упућују се Покрајинском секретаријату за социјалну политику, демографију и равноправност полова.

1.0. ЦЕНТРИ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД (ЦСР) у АП ВОЈВОДИНИ

Демографска кретања у Србији па и АП Војводини карактерише тренд депопулације и негативна стопа раста становништва, уз истовремени процес демографског старења. Према проценама Републичког завода за статистику у АП Војводини живи 1.840.852, што је око 26% од укупног броја становника Републике Србије¹. У смислу територијалне организације АП Војводина састоји се од 45 општина и градова, подељених у 7 округа, а седишта округа су у: Новом Саду, Суботици, Зрењанину, Панчеву, Сомбору, Кикинди и Сремској Митровици. Територија покрајине покривена је мрежом од 45 ЦСР: 40 градских/општинских и 2 међуопштинска центра који покривају територију целе покрајине.

¹ Процењени број становника за 2020. годину, РЗС.

- **40 градских/општинских центара:** Ада, Алибунар, Апатин, Бач, Бачка Паланка, Бачка Топола, Мали Иђош, Бачки Петровац, Бела Црква, Бечеј, Врбас, Вршац, Житиште, Зрењанин, Инђија, Ириг, Кањижа, Кикинда, Ковачица, Ковин, Кула, Нова Црња, Нови Бечеј, Нови Кнежевац, Опово, Оџаци, Панчево, Пећинци, Пландиште, Рума, Сента, Сечањ, Сомбор, Србобран, Сремска Митровица, Стара Пазова, Суботица, Темерин, Чока и Шид
- **2 међуопштинска центра:** Жабалъ (Тител) и Нови Сад (Беочин и Сремски Карловци)

Делатност ЦСР је уређена Законом о социјалној заштити и његовим подзаконским актима. У вршењу јавних овлашења ЦСР обавља послове процене и планирања, спроводи поступке и одлучује о правима на материјална давања и о коришћењу услуга, предузима прописане мере, покреће и учествује у судским и другим поступцима, ослањајући се пре свега на Закон о социјалној заштити и Породични закон, али и друге сродне законе и подзаконске прописе релевантне за области у којима делује, Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица, Кривични законик, Законом о спречавању насиља у породици. ЦСР учествује и у пословима планирања и развоја социјалне заштите у јединици локалне самоуправе за коју је основан, у складу са законом и актима јединице локалне самоуправе. ЦСР има за задатак да иницира и развија превентивне и друге програме који доприносе задовољењу индивидуалних и заједничких потреба грађана у својој локалној заједници.

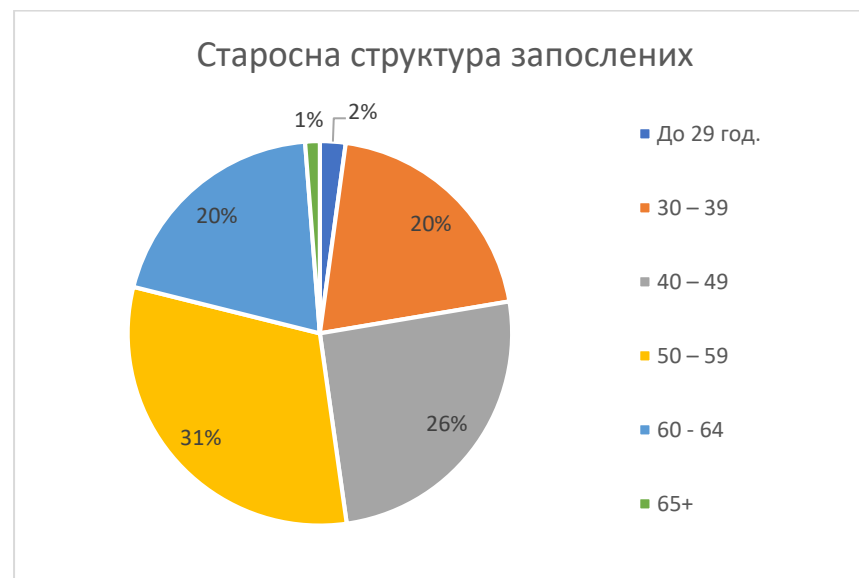
1.1. Подаци о запосленима на неодређено време на јавним овлашћењима у ЦСР

На дан 31.12.2021. године на **пословима јавних овлашћења на неодређено време** у ЦСР у Војводини било је запослено **укупно 645 радника**. У односу на претходну годину број запослених је мањи за 4 радника, међутим посматрано у петогодишњем периоду уочава се смањење броја запослених, па је тако у односу на 2017. годину у ЦСР мањи број радника за 9%. У графику који следи може се видети кретање броја запослених у претходних пет година, од 2017. до 2021. године.

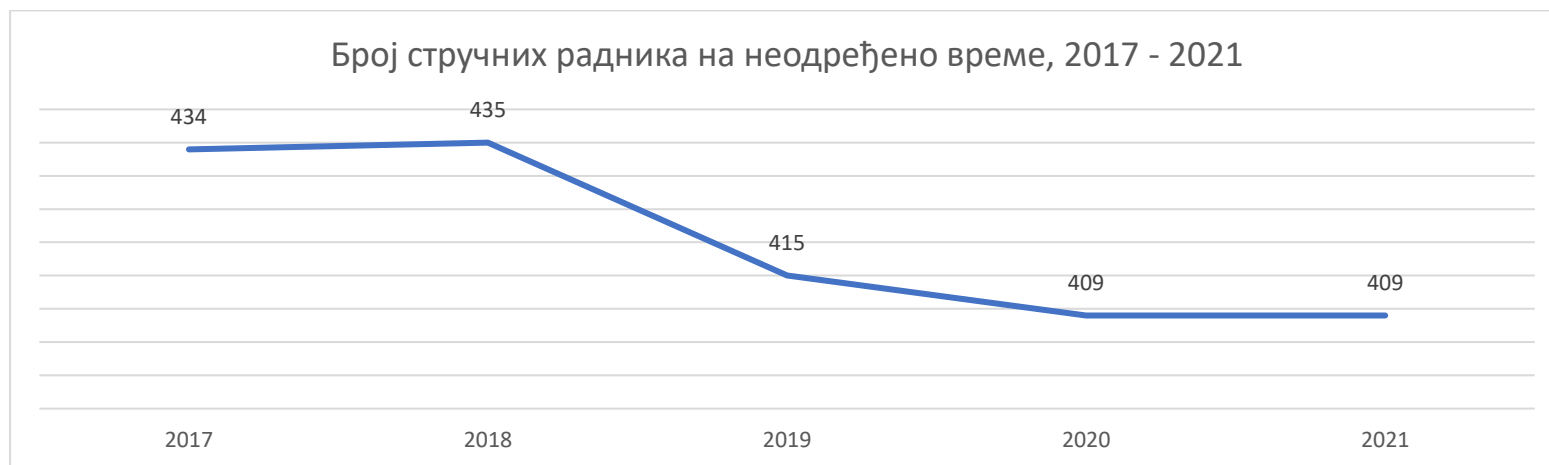
Број запослених на неодређено време на пословима јавних овлашћења, 2017 - 2021

У старосној структури доминирају запослени старости 50 – 59 година са 31% удела, следе затим запослени старости 40 – 49 година са 26%, и 30 -39 година са уделом од 20%. У родној структури женски пол доминира са значајних 82%.

Послове стручног рада је на дан 31.12.2021. године у ЦСР обављало **409 стручних радника** запослених **на неодређено време**, исти број као и претходне године, али када се посматра петогодишњи период онда је проценат смањења броја запослених стручних радника у односу на 2017. годину 6%.

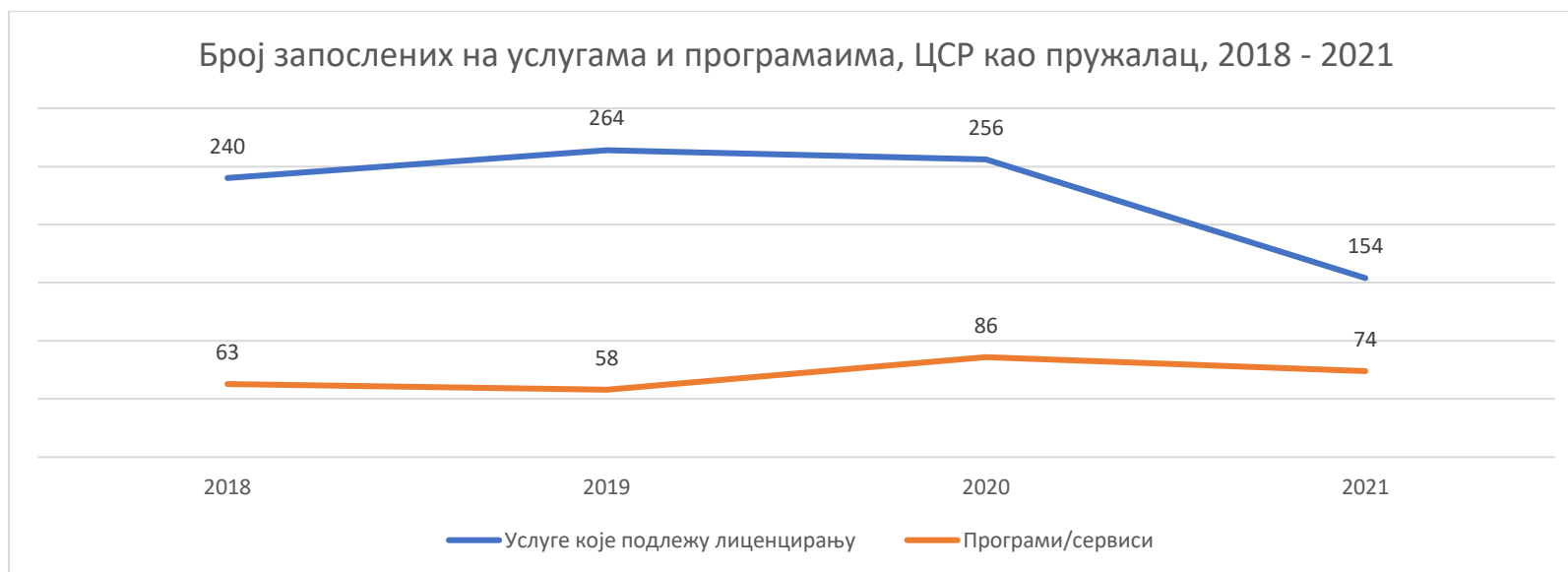
Поред 409 стручних радника запослених на неодређено време у ЦСР је радило још **76 стручних радника на одређено време** и **43 ангажованих по уговору о обављању привремених и повремених послова**. Значајан број радника који су ангажовани по другим основама указује да ЦСР имају потребу за додатном повећањем броја ангажованих радника како би се одговорило на захтеве посла. У структури стручног кадра према врсти посла које обављају, 265 обавља послове водитеља случаја, 35 послове супервизора, 24 комбиновано послове супервизора и водитеља случаја, док су 85 други стручни радници, највише правника (65).

1.2. Подаци о запосленим и ангажованим на пружању услуга у оквиру организационих јединица у ЦСР

Законом о социјалној заштити уређено је да ЦСР може пружати услуге социјалне заштите у оквиру своје посебне организационе јединице, уколико поседује лиценцу за пружање одређене услуге и ако у локалној заједници нема другог овлашћеног пружаоца услуге социјалне заштите.²

² Закон о социјалној заштити, чл. 122

На крају 2021. године **у организационим јединицама ЦСР на пружању услуга било је ангажовано 228 радника** (342 претходне године). На услугама које се лиценцирају (дневни боравак, помоћ у кући, свратиште, лични пратилац, услуге подршке за самостални живот, саветодавно терапијске, прихватилиште, предах...) било је запослено 154 радника, што је за чак 40% мање у односу на претходну годину (256 радника). На осталим програмима и сервисима који не подлежу лиценцирању (као што су породични сарадник, клубови, саветовалишта, дневни центри, храна на точковима и сл.) на крају 2021. године било је запослено 74, у односу на прошлогодишњи број од 86. Посматрано у петогодишњем периоду, након стабилног броја запослених на услугама, 2021. године је у односу 2020. годину евидентирано драстично смањење.

1.3. Професионална обука радника ЦСР

Током 2021. године 301 радника је прошло акредитоване обуке, а програме обука који нису акредитовани у нашем систему 136. Различитим семинарима, стручним скуповима и конференцијама присуствовало је 273 радника. У неки вид формалног образовања – на специјалистичким или мастер студијама и сл. у 2021. години, укључено је 27 запослених у ЦСР.

Уочава се да постоји константан број запослених у ЦСР који нису похађали основне програме обуке за вођење случаја и основни програм за правнике. У 2021. години ЦСР извештавају да је то број од 16 запослених који раде на пословима вођења случаја и 14 правника, као и један стручни радник на пословима супервизије.

Број стручних радника који нису похађали основни програм обуке за посао који обављају	2018.	2019.	2020.	2021.
Број радника који нису завршили програм обуке за вођење случаја	24	10	17	16
Број радника који нису завршили обуку за супервизоре	5	-	1	1
Број радника који нису завршили обуку за правнике	10	11	14	14

2.0. ПОДАЦИ О КОРИСНИЦИМА

2.1. Број корисника

Према Закону о социјалној заштити, корисник права или услуга социјалне заштите може бити појединац или породица која се суочава са препрекама у задовољењу потреба, услед чега не може да достигне или да одржи квалитет живота, или која нема довољно средстава за подмирење основних животних потреба а не може да их оствари својим радом, приходом од имовине или из других извора.³ Корисници социјалне заштите су држављани Републике Србије, а могу бити и страни држављани и лица без држављанства, у складу са Законом и међународним уговорима.⁴

Број корисника који су током 2021. године евидентирани у ЦСР у АП Војводини је **199.494**, док је на дан 31.12.2021. године на евиденцији забележено **163.717 корисника**. Према овим подацима услуге система социјалне заштите је користило током 2021. године 8.813 корисника мање у односу на претходну годину, а процентуално изражено ово смањење износи 4%. Међутим, на крају године на активној евиденцији је било 2.792 корисника више него претходне.

У периоду од 2012. године до 2019. године број корисника константно је растао, да би у периоду од 2018. године до 2021. бележили смањење броја корисника социјалне заштите у Војводини. **Учешће корисника** социјалне заштите у становништву АП Војводине је 2021. године **10,8%**, а АП Војводина константно на другом месту по учешћу корисника у

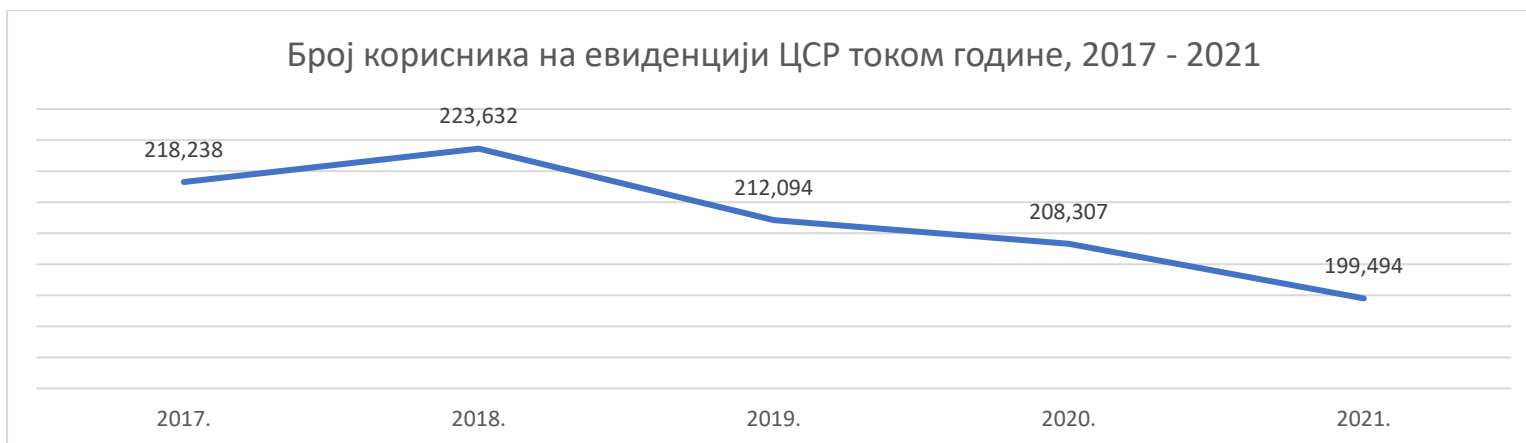
³ Закон о социјалној заштити, члан 41

⁴ Закон о социјалној заштити. члан 6

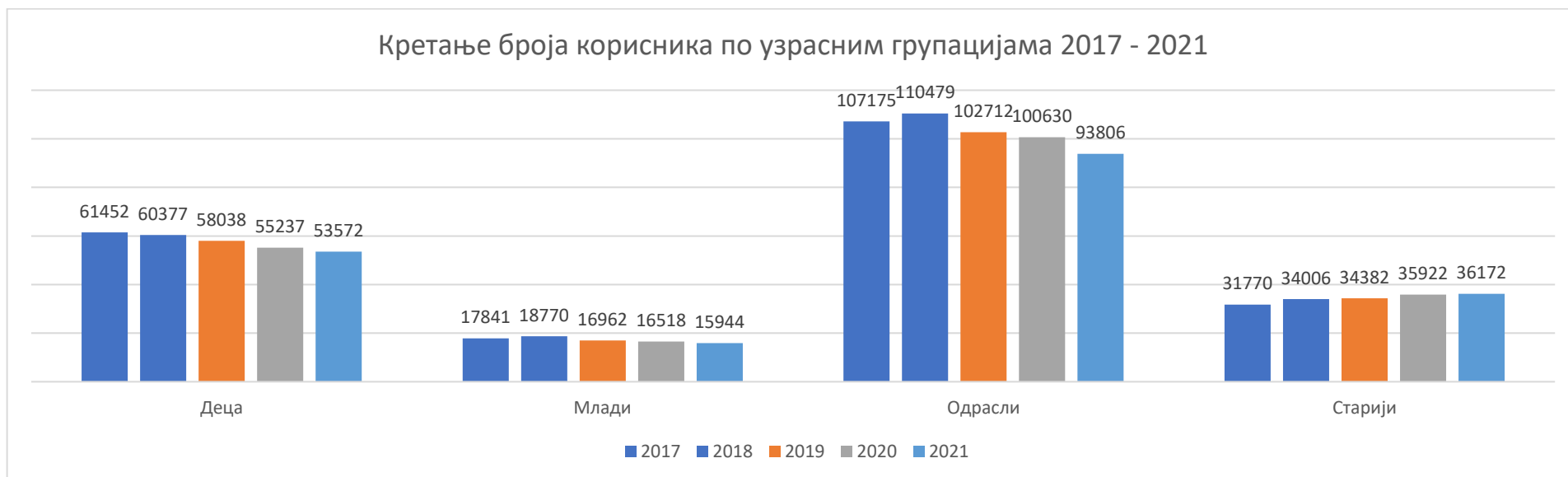
општој популацији након региона Јужне и Источне Србије који имају учешће од око 13%, и у односу на београдски регион који бележи учешће од 6%.

Година	Бр. корисника	Учешће корисника у становништву АПВ	Број становника по попису 2002. - 2.031.992
2012.	186.330	9,7%	
2013.	194.620	10,1%	
2014.	205.364	10,7%	
2015.	210.056	10,9%	Процењени број становника за 2020 - 1.840.852
2016.	217.679	11,3%	
2017.	218.238	11,4%	
2018.	223.632	11,6%	
2019.	212.094	11,3%	
2020.	208.307	11,2%	
2021.	199.494	10,8%	

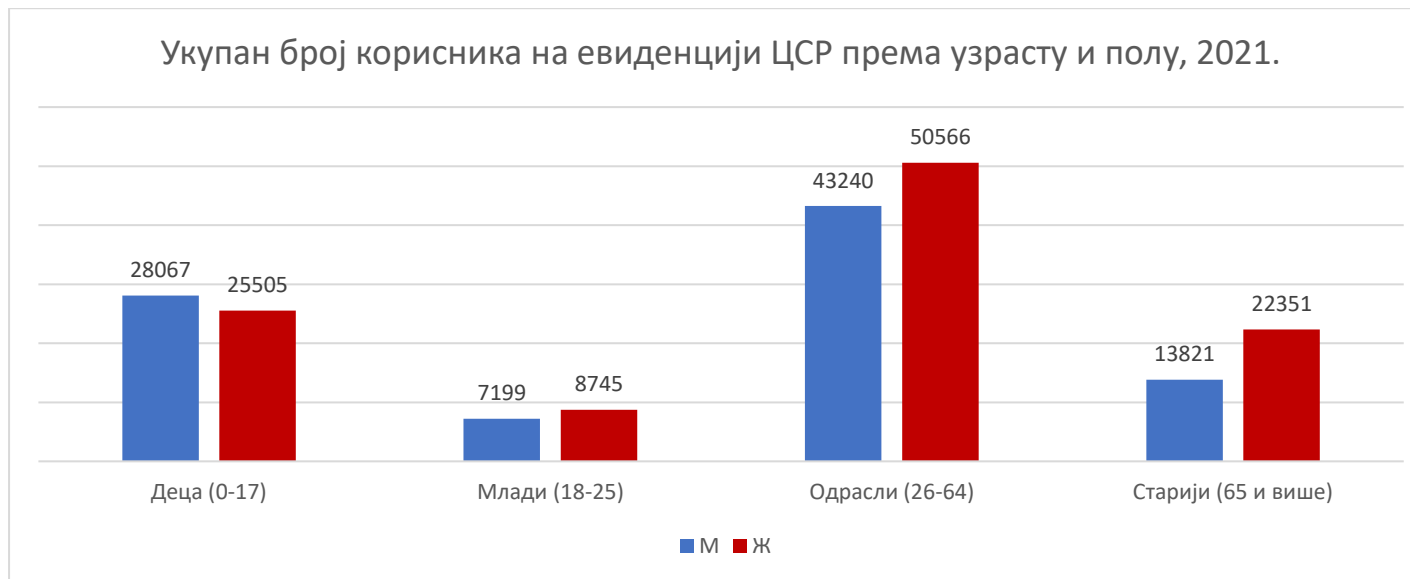

Анализирајући број корисника по узрасним групацијама у петогодишњем периоду, уочава се смањење броја корисника у свим узрасним групацијама осим код старијих. Кретање броја корисника по узрасним групацијама у периоду од 2017. до 2021. године може се видети у графику и табели који следе.

Укупан број корисника у регистру ЦСР на активној евиденцији по старости и полу														
Корисници по узрасту	2017	2018	2019	2020	Број корисника на активној евиденцији у току извештајног периода (01.01.2021. - 31.12.2021.)			31.12.2017.	31.12.2018.	31.12.2019.	31.12.2020.	Број корисника на активној евиденцији 31.12.2021.		
					М	Ж	2021					М	Ж	Укупно
Деца (0-17)	61452	60377	58038	55237	28067	25505	53572	48851	47401	45992	42834	23097	21046	44143
Млади (18-25)	17841	18770	16962	16518	7199	8745	15944	13365	13227	12693	11952	5576	6632	12208
Одрасли (26-64)	107175	110479	102712	100630	43240	50566	93806	87090	86339	82037	78417	35941	41657	77598
Старији (65 и више)	31770	34006	34382	35922	13821	22351	36172	24759	27327	27291	27722	11331	18437	29768
Укупно	218238	223632	212094	208307	92327	107167	199494	174065	174294	168013	160925	75945	87772	163717

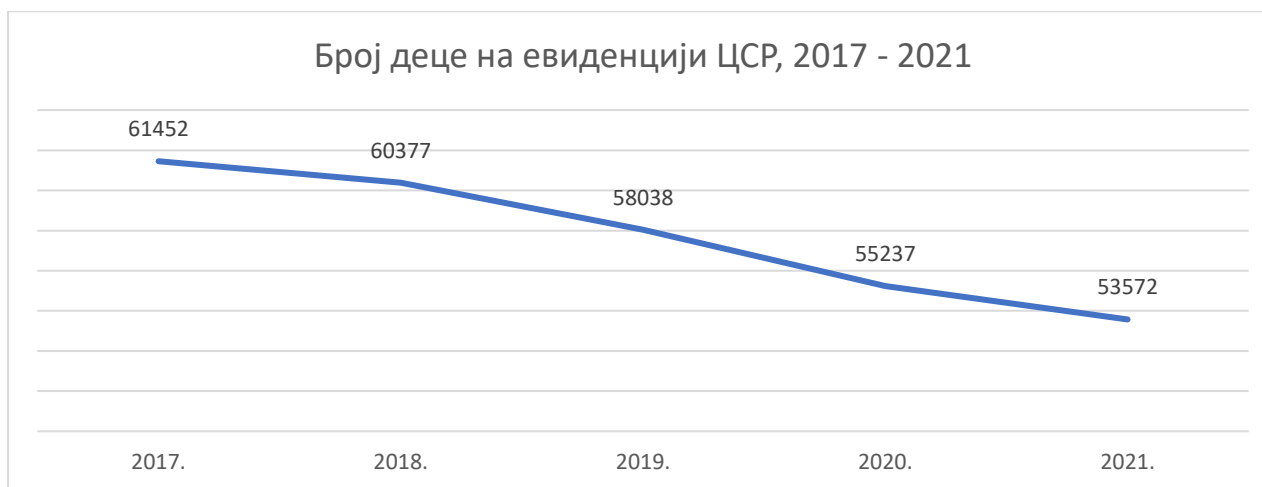
Највеће учешће на евиденцији ЦСР имају корисници у одраслом добу који чине 47% укупног броја корисника ЦСР, затим следе деца са учешћем од 27%, старије особе 18% и млади као најмања групација од 8% у укупном броју. У узрасној структури **одрасла лица су константно најбројнији корисници са учешћем које се креће око половине од укупног броја корисника, уз евидентирано постепено повећање удела старијих. У родној структури учешће женског пола износи 53%, једино је код деце нешто већи удео дечака у односу на девојчице, и са узрастом расте удео женског пола.**

2.2. Деца корисници

Законом о социјалној заштити је прописано да дете може бити корисник социјалне заштите када му је услед породичних или неких других животних околности, угрожено здравље, безбедност и развој, односно ако је извесно да без подршке социјалне заштите не може да достигне оптимални ниво развоја.

У току 2021. године евидентирано је укупно 53.572 деце корисника ЦСР, а на дан 31.12.2021. на евиденцији је било 44.143 деце. Ако посматрамо кретање број деце у периоду од 2017. до 2021. године, бележи си константан тренд смањења. **У односу на 2017. годину број деце на евиденцији ЦСР је мањи за 13%, а за 3% мањи у односу на претходну годину.** Међутим, стање на дан 31.12. показује већи број деце на активној евиденцији у односу на стање на крају претходне 2020. године за 1.309, процентуално изражено за 3%.

Деца старијег узраста су константно бројнији корисници система социјалне заштите, а **најбројнија су деца узраста 6 до 14 година која чине 48% укупног броја деце на евиденцији**. У родној структури **дечаки су бројнији**, а однос у корист дечака је израженији у старијим групацијама.

Број деце на активној евиденцији ЦСР у току године и на дан 31.12. према узрасту и полу								
Узрасне групе	Укупно 2020	Укупан број деце у току године 2021		Укупно 2021	31.12.2020.	Број деце на дан 31.12.2021		Укупно 2021
		М	Ж			М	Ж	
0 - 2	6014	3030	2903	5933	4841	2313	2262	4575
3 - 5	8369	3960	3996	7956	6596	3300	3230	6530
6 - 14	26510	13576	12317	25893	20939	11533	10602	22135
15-17	14344	7501	6289	13790	10458	5951	4952	10903
Укупно	55237	28067	25505	53572	42834	23097	21046	44143

Подаци показују да у 2021. години **51% малолетних корисника припадају категорији материјално угрожених корисника**. Као и претходних година, ова групација деце је доминантна. Следећу корисничку групу по заступљености чине деца чији се родитељи споре око начина вршења родитељског права са 13%

Број деце у ЦСР према корисничким групама/поступцима и узрасту у 2021. години							
Корисничке групе	Узраст					УКУПНО 2021	%
	0-2	3-5	6-14	15-17			
Деца под старатељством (сва деца под старатељством: и у породици и на смештају)	197	352	1499	1098	3146	4,9	
Деца жртве насиља и занемаривања	344	517	2026	931	3818	6,0	
Деца са неадекватним родитељским старањем	245	396	1154	605	2400	3,8	
Деца са проблемима у понашању и у сукобу са законом	0	1	1215	3511	4727	7,4	
Деца чији се родитељи споре око начина вршења родитељског права	938	1715	4183	1489	8325	13,1	
Деца чије су породице корисници НСП и других видова материјалних давања	4078	5528	16212	6879	32697	51,4	
Деца ОСИ	157	585	1898	823	3463	5,4	
Деца у поступцима одређивања личног имена	184	6	2	0	192	0,3	
Деца у поступцима располагања имовином	20	60	268	154	502	0,8	
Деца у поступцима: сагласност за малолетнички брак	0	0	5	37	42	0,1	
Деца жртве трговине људима	3	3	30	50	86	0,1	
Деца страни држављани без пратње	4	15	23	304	346	0,5	
Деца која живе и раде на улици (деца улице)	0	0	56	69	125	0,2	
Деца повратници/из реадмисије	1	1	0	0	2	0,0	
Остала деца	814	483	1404	1043	3744	5,9	

2.3. Пунолетни корисници – млади, одрасли и старији

Према Закону о социјалној заштити млада особа (пунолетно лице до навршених 26 година живота) може бити корисник социјалне заштите по истим условима као и дете, кад му је услед породичних или неких других животних околности, угрожено здравље, безбедност и развој, односно ако је извесно да без подршке социјалне заштите не може да достигне оптимални ниво развоја. И пунолетна лица од навршених 26 година до навршених 65 година (одрасле особе), као и старији корисници од 65 година могу бити корисници социјалне заштите односно ЦСР, када је њихово благостање, безбедност и продуктиван живот у друштву угрожено ризицима услед старости, инвалидитета, болести, породичних и других животних околности. У складу са законским одређењима у формату за извештавање дефинисане су корисничке групе пунолетних корисника.

У току 2021. године евидентирано је укупно **145.922 пунолетних корисника, што је за 5% мање него претходне године** (током 2020. године 153.070). На дан 31.12.2021. године на евиденцији ЦСР било **119.574 корисника** (118.091 корисника стање на крају претходне 2020. године), што је процентуално изражено 1% више. У петогодишњем периоду од 2017. године евидентира се тренд смањења броја корисника, у односу на 2017. годину у току 2021. године услуге система социјалне заштите је користило 7% корисника мање.

Најбројнија групација пунолетних корисника ЦСР су **материјално угрожене особе са уделом од 56%**, што је уједно и најчешће обележје свих узрасних групација. После материјално угрожених, следећа по бројности корисничка група јесу особе са инвалидитетом, затим корисници домског смештаја и других услуга социјалне заштите у локалној заједници, жртве насиља итд⁵.

⁵ Један корисник може бити евидентиран у више корисничких група – нпр. корисник који прима материјалну помоћ може бити и жртва насиља и особа са инвалидитетом

Број пунолетних корисника у ЦСР према корисничким групама и старости у 2021. години						
Корисничке групе	Млади (18 - 25)	Одрасли (26 - 64)	Старији (65 - 79)	Старији (80 и више)	Укупно 2021.	%
Особе под старатељством - сви пунолетни корисници под старатељством: и у породици и на смештају	523	4084	2091	681	7379	4,7
Жртве насиља, занемарене особе и у ризику од занемаривања	1427	6753	1226	182	9588	6,1
Особе које се споре око вршења родитељског права	573	3325	133	12	4043	2,6
Особе са инвалидитетом	1341	9314	5652	1355	17662	11,2
Особа са друштвено неприхватљивим понашањем	1386	1898	245	13	3542	2,3
Особе које имају потребе за домским смештајем и другим услугама социјалне заштите у локалној заједници	792	3733	4420	1352	10297	6,6
Материјално угрожене особе	8967	62758	13486	2427	87638	55,8
Страни држављани и лица без држављанства у потреби за социјалном заштитом	8	9	2	0	19	0,0
Жртве трговине људима	13	9	0	0	22	0,0
Бескућници	4	77	34	8	123	0,1
Остали	2020	8180	4673	1836	16709	10,6

3.0. ОДЛУЧИВАЊЕ У ВРШЕЊУ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА ЗА ПУНОЛЕТНЕ КОРИСНИКЕ

3.1. Остваривање права на материјалну подршку

У складу са Законом о социјалној заштити, материјалну подршку корисник остварује путем новчане социјалне помоћи, додатка за помоћ и негу другог лица, увећаног додатка за помоћ и негу другог лица, помоћи за оспособљавање за рад, једнократне

новчане помоћи, помоћи у природи и других врста материјалне подршке.⁶ Новчана социјална помоћ и једнократна помоћ су видови заштите који представљају директан одговор на финансијско сиромаштво, док је додатак за помоћ и негу другог лица помоћ која се исплаћује по основу инвалидитета.

Према подацима ЦСР, у току **2021. године поднето је 25.416 захтева за новчану социјалну помоћ**, (662 захтева мање него претходне године), а то право признато је за **24.336** корисника, **што је 5% мање него претходне године** (на прелазу између 2019. и 2020. године проценат повећања је износио 20%). Смањен је такође и број поднетих захтева за једнократну новчану помоћ (са 64.217 поднетих захтева у 2020. на 54.535 у 2021. години), а повећан број захтева за остваривање права по основу инвалидитета у односу на прошлу годину.

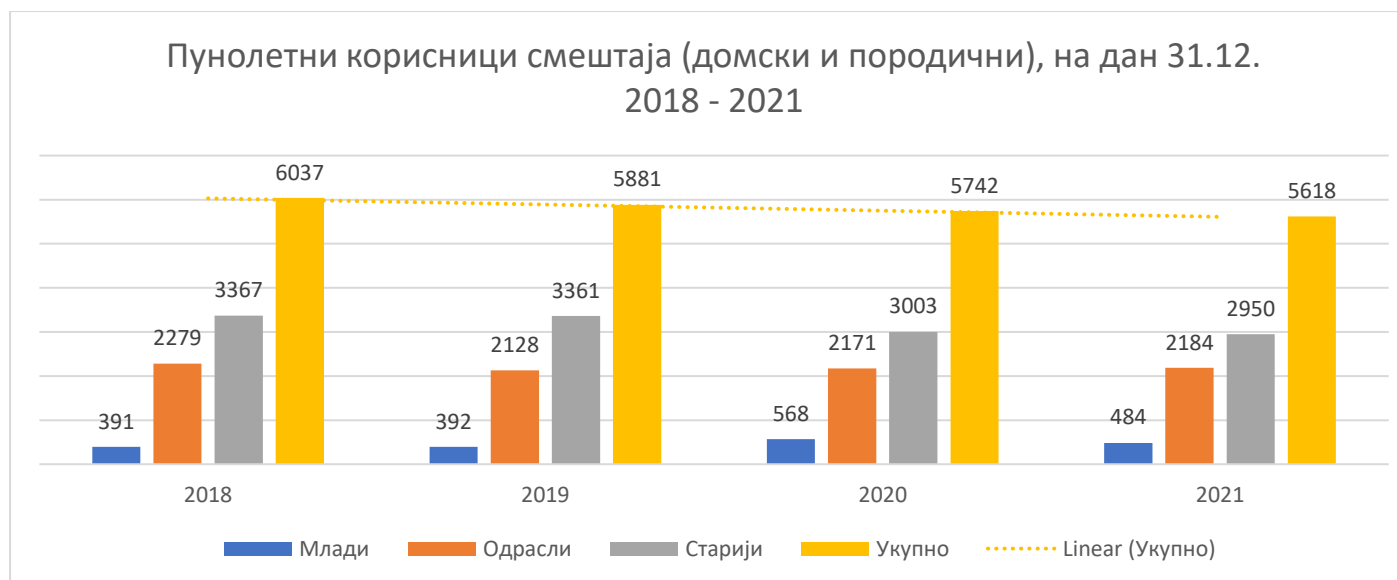
Број решења/закључака према врсти права и 2021.					
	Број захтева према врсти права				
	Новчана социјална помоћ	Додатак за помоћ и негу другог лица	Увећани додатак за помоћ и негу другог лица	Једнократна новчана помоћ	Помоћ за оспособљавање за рад
Број поднетих захтева за остваривање права у 2021.	25416	4442	1422	54535	58
Број решења о признавању права	24336	2706	959	48129	42
Број решења којима је одбијен захтев за признавање права	1095	792	171	1828	0
Број закључака о обустави поступка у	409	121	7	52	0
Број закључака о одбацивању захтева	253	22	7	19	0
Број решења којима је престало право у поступку преиспитивања	3072	388	359	0	5
Број закључака о даљем признавању права у поступку преиспитивања	12214	425	168	0	9

⁶ Закон о социјалној заштити, члан 79

3.2. Остваривање права на смештај у установу социјалне заштите и смештај у другу породицу

Према Закону о социјалној заштити, услуга смештаја може се обезбедити смештајем корисника у сродничку, другу породицу, дом за смештај укључијући мале домске заједнице, у прихватилиште и друге врсте смештаја.⁷ Сврха породичног и домског смештаја је да се кориснику обезбеде услови за одржавање или побољшање квалитета живота, односно задовољавање основних животних потреба, као и здравствена заштита. Смештајем у прихватилиште, као краткотрајним обликом смештаја, осигурава се безбедност корисника и обезбеђује изналажење одрживих решења за кризне ситуације и приступ другим услугама.

Током 2021. године **услугу домског и породичног смештаја користило је 6.808 пунолетних корисника** – младих, одраслих и старијих (7.255 током 2020. године), док је **на дан 31.12.2021. године на смештају било 5.618 корисника** (5.742 на крају претходне године), што је за **2% мање него 2020. године**. На графику који следи може се видети кретање броја корисника на смештају по узрасним групацијама у периоду 2018 – 2021. године, уз приметан тренд смањења.

⁷ Закон о социјалној заштити, чл. 47

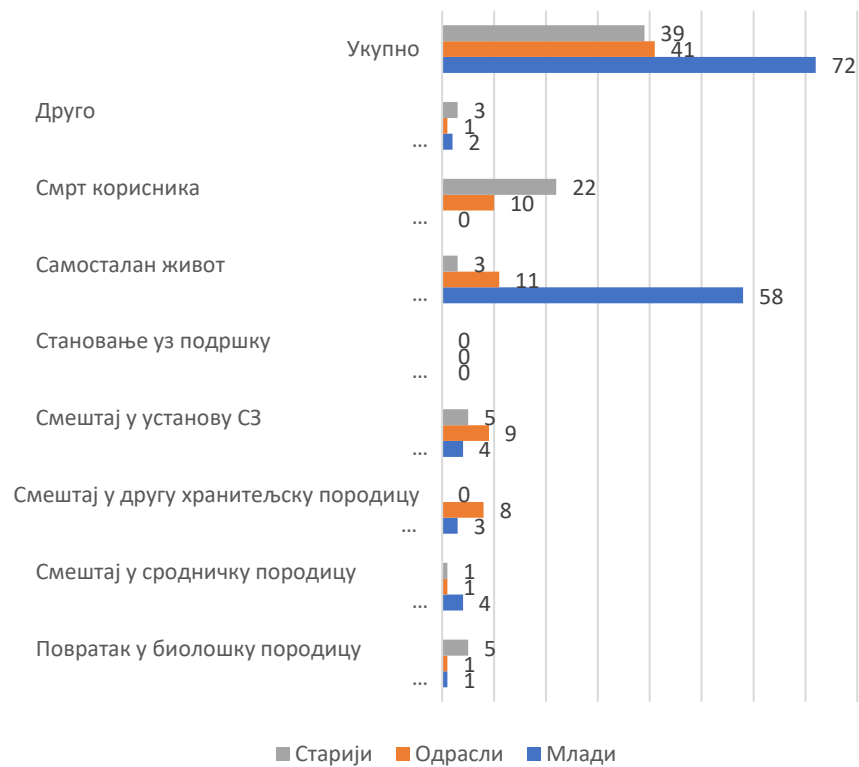
Током 2021. године на породични и домски смештај примљено је 1.580 корисника што је ниво од претходних година, имајући у виду да је током 2020. године за време пандемије короном било скоро 50% мање пријема (961 нових корисника на смештају је примљено током 2020. године). Поред породичног и домског смештаја током 2021. године на привремени **смештај у прихватилишта** упућено је 182 пунолетних корисника (114 корисника претходне године).

У смислу удела појединих узрасних категорија, **старији имају највећи удео од 52%** у односу на укупан број корисника на смештају. У структури корисника смештаја **по родној припадности, упадљиво је највеће учешће жена у групи старијих**. У графику који следи може се видети број корисника смештаја по полу, узрасту и врсти смештаја.

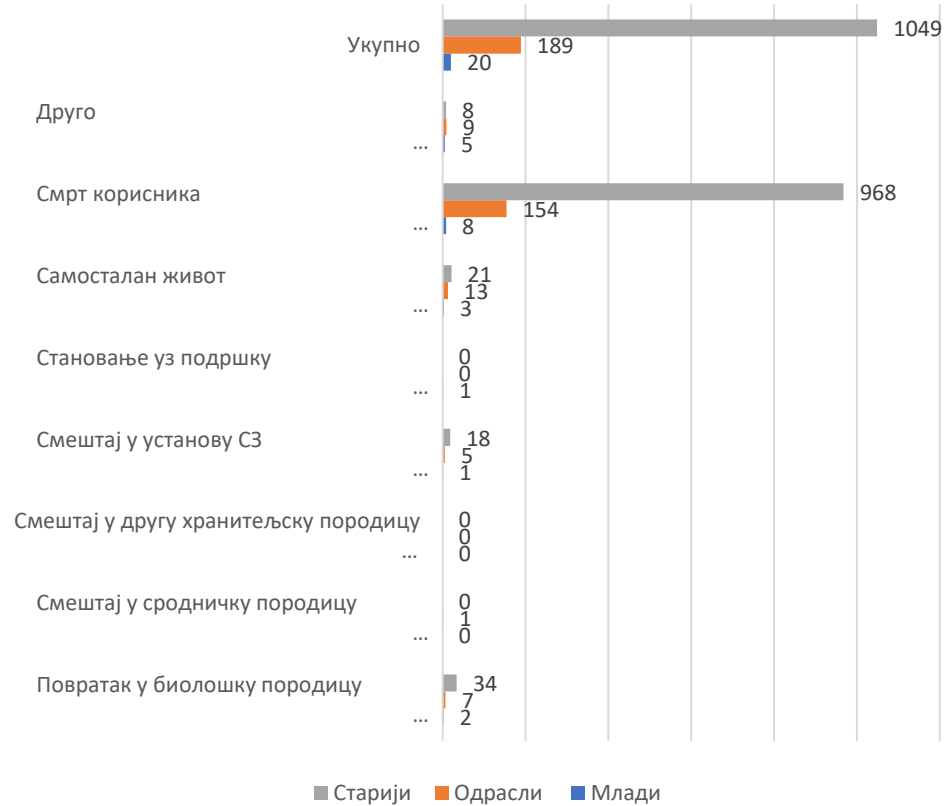

Решење о **престанку породичног смештаја** је донето током године за 152 корисника. 47% корисника је након изласка са породичног смештаја започео самосталан живот (доминантно код младих), док је у 21% случајева смрт корисника разлог прекида смештаја (доминантно код старијих). **За 1.258 корисника** је донето решење о **престанку домског смештаја**, 1.128 корисника је преминуло што чини 90% случајева од укупног броја прекида смештаја. На графицима који следе може се видети структура исхода након прекида смештаја, породичног и домског.

Исходи након прекида породичног смештаја, 2021

Исходи након прекида домског смештаја, 2021

3.3. Старатељство

Конвенција о правима особа са инвалидитетом промовише приступ - потпуно лишавање пословне способности се мора посматрати у светлу угрожавања људских права особа са инвалидитетом. Међутим, права особа са инвалидитетом и пракса лишења пословне способности и даље представља за наш систем као и судове значајан изазов, имајући у виду да је удео корисника који су потпуности лишени пословне способности у односу на делимично лишење и даље значајно већи.

Породични закон налаже да се под старатељство ставља пунолетно лице које је лишено пословне способности, док одлуку о потпуном или делимичном лишењу пословне способности пунолетне особе доноси суд. Потпуно лишење пословне способности подразумева да пунолетно лице због болести или сметњи у психофизичком развоју није способно за нормално расуђивање те због тога није у стању да се само стара о себи нити да штити своја права и интересе (положај лица млађег од 14 година)⁸. У случају делимичног лишења (положај старијег малолетника), судском одлуком се одређују правни послови које лице због болести или сметњи у психофизичком развоју не може самостално да предузима⁹. ЦСР у остваривању старатељске заштите сарађује са судом у поступку процене стања потенцијалног штићеника, а касније и у реализацији низа мера старатељске заштите.

У структури укупног броја особа лишених пословне способности на дан 31.12.2021. године 82% су потпуно лишени, док је 18% делимично, што је за 4% више него претходне године. У броју од 284 правоснажних одлука суда о лишавању пословне способности које су донете током 2021. године, 76% је за потпуно лишење пословне способности, што је исти удео као претходне године.

На дан 31.12.2021. године 3.830 лица је било под сталном старатељском заштитом (3.816 претходне године). У петогодишњем периоду број пунолетних под старатељском заштитом није значајније осцилирао, ипак у односу на 2017. годину у 2021. је 1% корисника под старатељством мање у односу на 2017. годину.

⁸ Породични закон, члан 146

⁹ Породични закон, члан 147

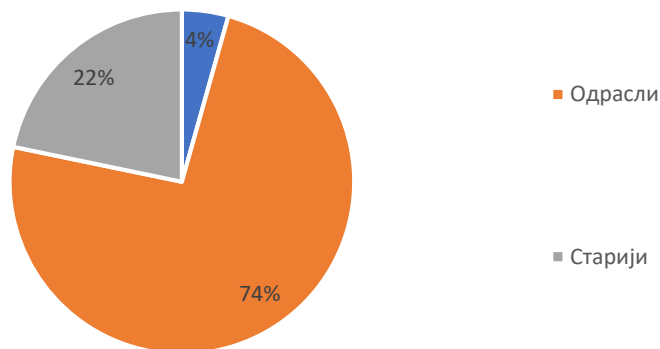
У старосној структури корисника под старатељством, доминирају одрасли са 74% учешћа. Број корисника за који је током године донето решење о стављању под старатељску заштиту је 294 (253 током претходне године). Од укупног броја старатељстава над пунолетним особама, у 68% случајева старатељ је физичко лице, **код 32% корисника реч је о непосредном старатељству које обавља ЦСР.**

Број решења о СТАЛНОМ СТАРАТЕЉСТВУ на дан 31.12.2021. (за све пунолетне кориснике на евиденцији ЦСР- пренети и нови) према старости и полу корисника

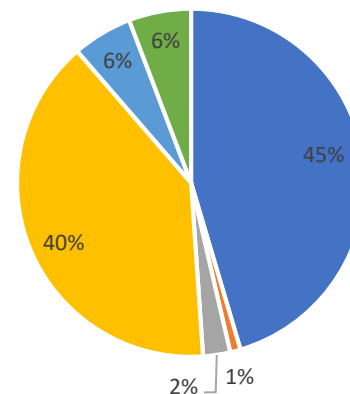
	Број корисника		Укупно
	М	Ж	
Млади	102	65	167
Одрасли	1644	1186	2830
Старији	380	453	833
Укупно	2126	1704	3830

Подаци о смештају корисника под старатељством показују да 46% особа под старатељством живи у својим или сродничким породицама, док је 40% корисника под старатељством смештено у некој од установа за смештај у систему социјалне заштите. 6% је на смештају у психијатријским установама здравственог система и 6% особа које су под старатељством живи у самачким домаћинствима, и још 2% у хранитељским породицама.

Старосна структура корисника под старатељством

Корисници под сталним старатељством према врсти смештаја

На дан 31.12.2021. године је **2.078 лица са решењем о привременом старатељству**, а током године донето је 1.933 нових решења о старатељству, у 30% свих привремених старатељстава је непосредно старатељство ЦСР.

Број решења о ПРИВРЕМЕНОМ СТАРАТЕЉСТВУ на дан 31.12. (за све пунолетне кориснике на евиденцији ЦСР- пренети и нови) према старости и полу корисника

	Број корисника		Укупно
	М	Ж	
Млади	88	56	144
Одрасли	466	321	787
Старији	408	739	1147
Укупно	962	1116	2078

4.0. ОДЛУЧИВАЊЕ У ВРШЕЊУ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА ЗА МАЛОЛЕТНЕ КОРИСНИКЕ

4.1. Остваривање права на материјалну подршку

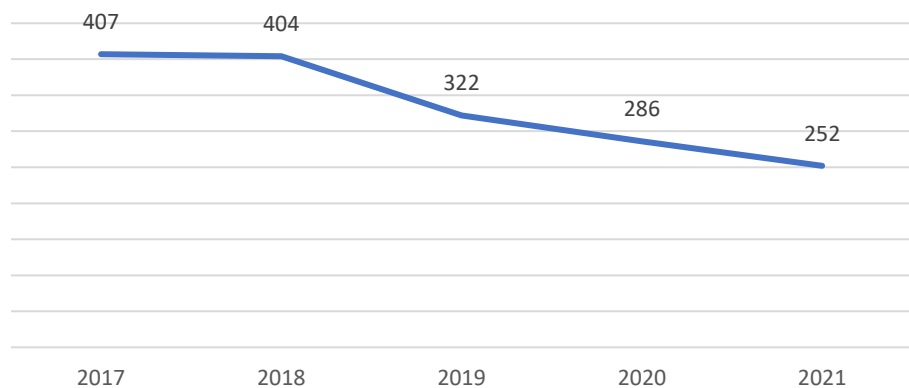
У току 2021. године **29.080 деце је евидентирано у породицама које су оствариле право на НСП, а још 2.009 деце је остварило право на материјалну подршку по основу инвалидитета** (право на туђу негу и помоћ и увећану туђу негу и помоћ). Уочава се повећање броја деце у породицама које су оствариле право на НСП као и остале видове материјалне подршке, у односу на претходну годину.

Укупан број деце обухваћен материјалном подршком	2018.	2019.	2020.	2021.
Број деце чланова породице корисника НСП	34638	28975	28185	29080
Број деце обухваћен правом на туђу негу и помоћ	1688	1633	1676	2009
Број деце обухваћен правом на увећану туђу негу и помоћ	1775	1078	1101	1269

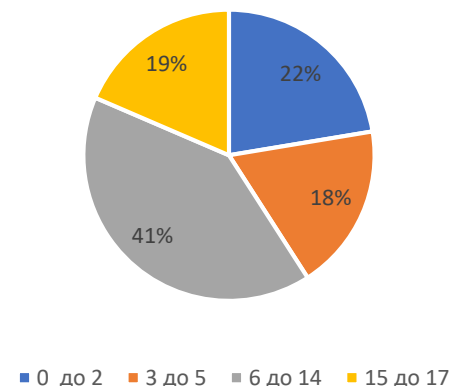
4.2. Остваривање права на безбедност и сигурност детета

ЦСР је у току 2021. године у циљу заштите деце интервенисао **издвајањем укупно 252 деце из биолошких породица што је 34 деце мање него прошле године**. Међу издвојеном децом највише је деце узраста 6 до 14 година 41%. 56 деце узраста је **до 3 године, што је 22% од укупног броја издвојене деце** (са уделом као и претходне године). Посматрајући петогодишњи период уочава се да опада број деце које је издвојио орган старатељства у циљу остваривања права на безбедност и сигурност.

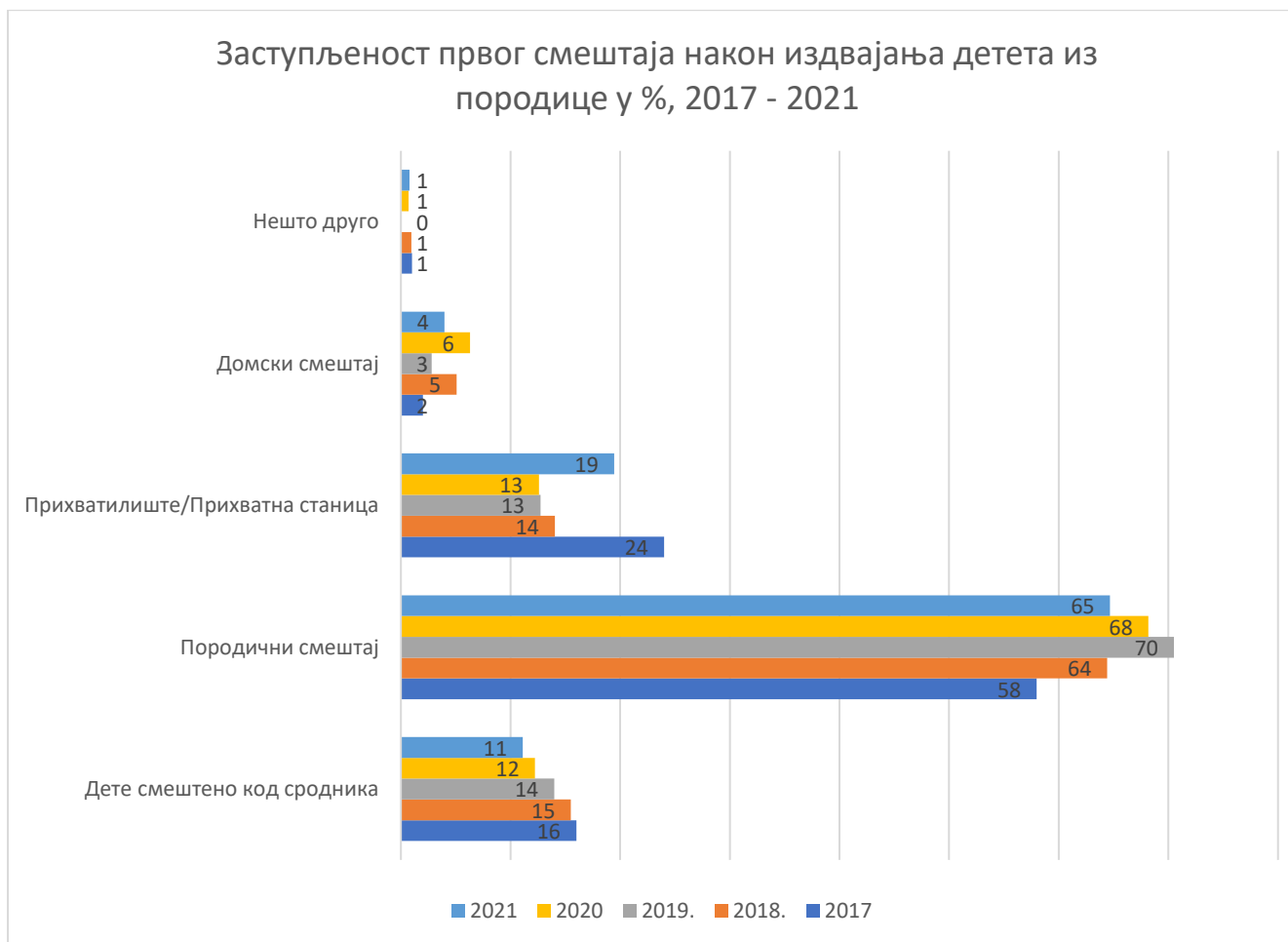
Број деце издвојене из породице ради осигурања сигурности и безбедности детета, 2017 - 2021

Структура деце издвојене из породица по узрасту, 2021

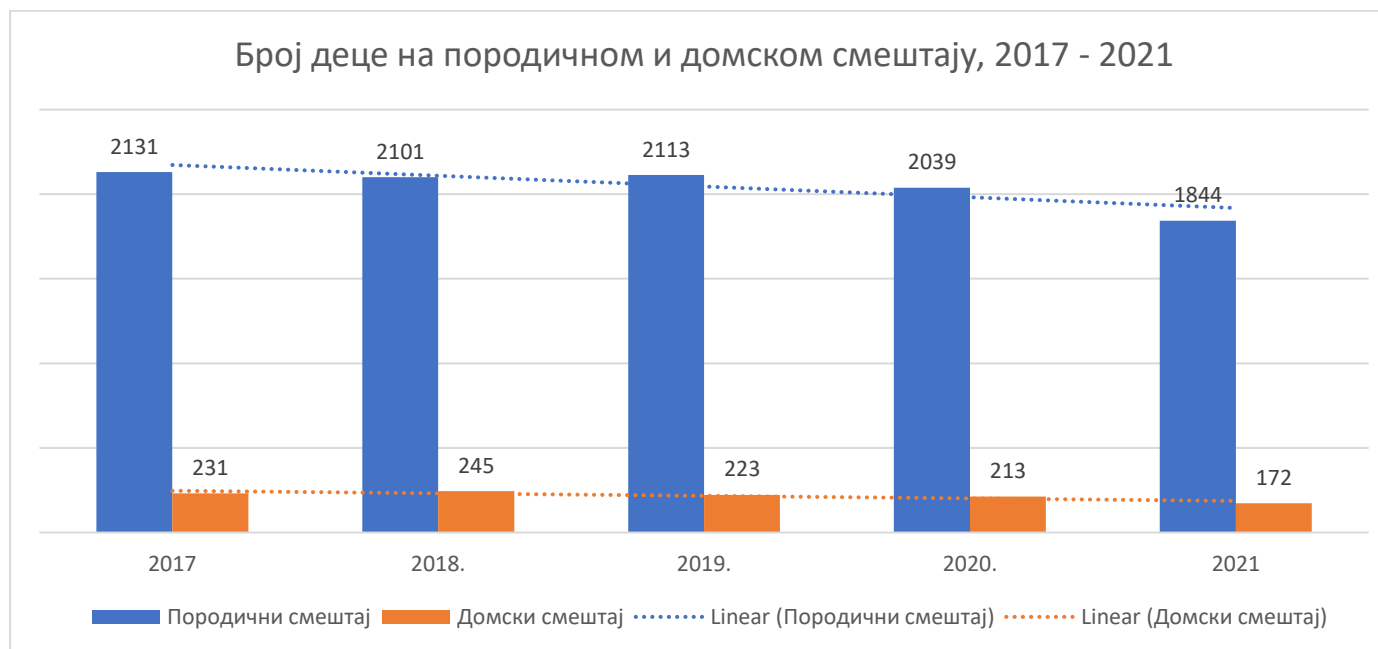
Непосредно након издвајања детета из породице у процесу збрињавања реализује се привремени смештај који може бити код сродника, на породични смештај, у прихватилиште или у установу за смештај. **За 76% деце обезбеђено је да први смештај буде у породици (сродничкој или хранитељској)**, што јесте у најбољем интересу детета, када је дете издвојено из своје биолошке породице. У графику који следи може се видети структура односно кретање заступљености првог смештаја, у периоду од 2017 до 2021. године. Константан је тренд смањења смештаја детета код сродника, у поменутом периоду, а исто тако уочљиво већање заступљености смештаја у прихватилишта у току 2021. године у односу на претходне године.

4.3. Смештај деце у систему социјалне заштите

Услуга смештаја у складу са Законом обезбеђује се смештајем детета у сродничку, другу породицу, дом за смештај, у прихватилиште и друге врсте смештаја. На крају 2021. године на смештају (домском и породичном) је било укупно **2.016 деце, од чега је 91% деце смештено у хранитељске породице, а 9% у установе** (као и претходне године).

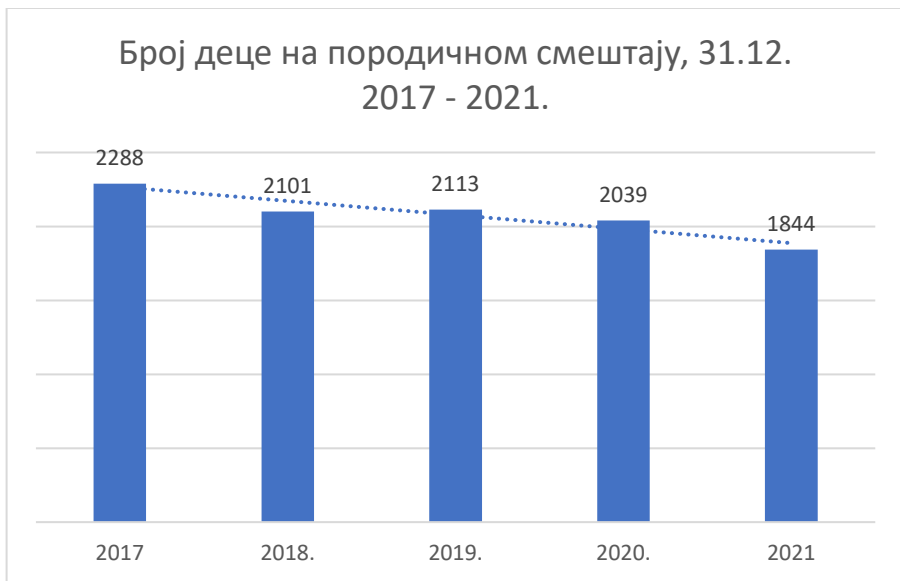
У петогодишњем периоду уочава се тренд смањења броја деце на породичном и домском смештају. Број деце на домском смештају 2021. године смањен је за 19% у односу на 2020. годину (са 213 на 172), а за 25% у односу на 2017. годину. Такође и на породичном, где је проценат смањења 9% (са 2.039 у 2020. години на 1.844 у 2021. години) у односу на 2020. годину а 13% у односу на 2017. годину. Удео породичног смештаја у петогодишњем периоду просечно је износио 90%, без већих одступања. На графику који следи може се видети кретање броја деце на домском и породичном смештају у петогодишњем периоду.

4.4. Остваривање права на породични смештај

Пружањем услуга породичног смештаја деци и младима се привремено, до завршетка редовног школовања, обезбеђују нега, заштита и услови за оптималан развој у породичном окружењу. Породични смештај је доминантан вид заштите за децу, а пре свега за децу најмлађег узраста.

Током 2021. године на породичном смештају било је 2.055 деце, док је **на дан 31.12. на смештају у породицама (хранитељским и сродничким хранитељским) било 1.844, што је 9% мање него претходне године.** Старосна структура деце на породичном смештају се не мења током година, а **најбројније су појединачне групације деце узраста од 6-14,** а потом од 15-17 година. У полној структури 51% чине девојчице.

У сродничким хранитељским породицама је укупно 16% деце, као и прошле године, док је 84% деце на смештају у другим хранитељским породицама. Са аспекта заштите права детета неопходно је да наш систем на даље пружа интензивнију подршку развоју сродничког хранитељства. Током 2021. године је донето 245 решења о смештају на породични смештај (претходне 2020. године 254). Узрасна групација деце од 6 до 14 година која је најбројнија на смештају, доминира и када су у питању нови смештаји.

Породични смештај је током 2021. године прекинут за 211 деце, највећи број **односно 28% деце вратило у своје биолошке породице** (32% претходне године), што указује на даљу потребу подршке биолошкој и сродничкој породици, 25% је наставило самосталан живот. Удео деце са породичног смештаја која су усвојена је 16%, док је удео заступљености других разлога мали.

Број деце којима је у току године прекинут породични смештај према исходима након прекида смештаја и узрасту

Исходи након прекида смештаја	0 - 2	3 - 5	6 - 14	15 - 17	Укупно
Повратак у биолошку породицу	9	5	30	16	60
Смештај у сродничку породицу	0	0	4	4	8
Усвојење	4	20	11	0	35
Смештај у другу хранитељску породицу	0	1	4	5	10
Смештај у установу СЗ	0	0	2	4	6
Становање уз подршку	0	0	0	5	5
Самосталан живот	0	0	1	53	54
Смрт детета	0	0	0	0	0
Друго	1	6	19	7	33
Укупно	14	32	71	94	211

У 2021. години у АП Војводини било је укупно **1.533 хранитељских породица**, 1.329 породица имају децу на смештају док 204 породице има потврду о подобности за бављење хранитељством, али током године нису имале дете на смештају. Од значаја је да истакнемо проблем подршке хранитељским породицама, с обзиром да на значајном делу територије АП Војводине послове хранитељства обаваљају стручни радници центара за социјални рад.

Број сродничких и других хранитељских породица на евиденцији ЦСР по годинама				
	2018.	2019.	2020.	2021.
Хранитељске породице у којима су смештена деца (укључујући и сродничке хранитељске породице)	1383	1398	1350	1329
Хранитељске породице са потврдом о подобности за бављење хранитељством које чекају на смештај деце	246	256	173	204

ЦСР је сачинио план сталности за 1.364 деце или процентуално изражено **за 74% од укупног броја деце у хранитељским породицама.**

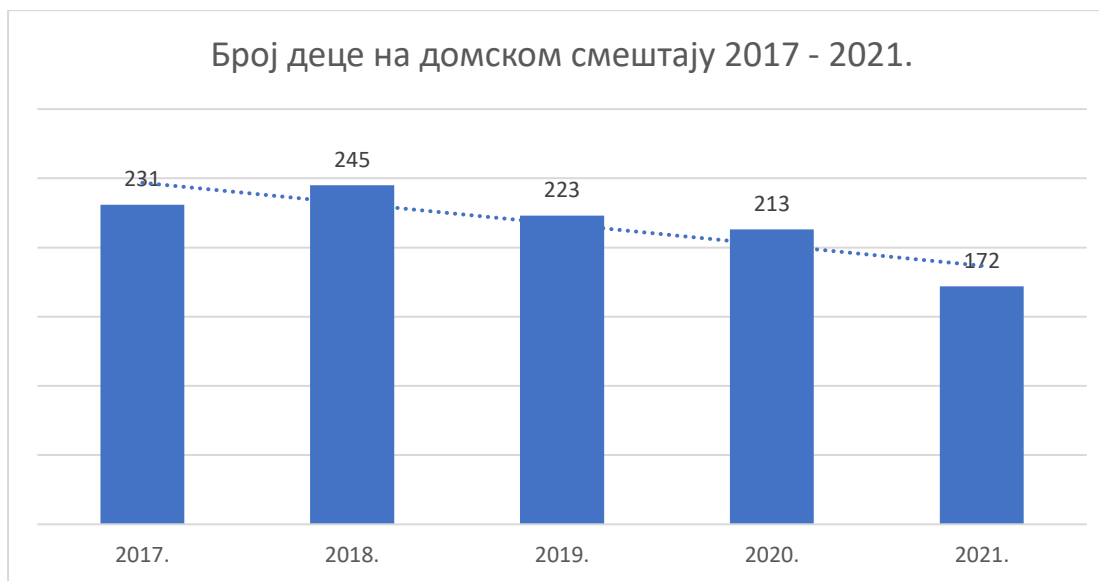
4.5. Остваривање права на домски смештај

Закон предвиђа да се услуге домског смештаја пружају деци и младима чије се потребе не могу задовољити у оквиру биолошке, сродничке или хранитељске породице или кроз услуге у заједници, на основу одлуке органа старатељства или суда, до повратка детета или младе особе у биолошку породицу, односно до смештаја у сродничку или хранитељску породицу, усвојења или осамостаљивања.

Домским смештајем детету и младој особи се обезбеђује становање и задовољење основних животних потреба, здравствена заштита као и приступ образовању. Према закону о социјалној заштити детету млађем од три године не обезбеђује се домски смештај, осим ако за то постоје нарочито оправдани разлози, с тим што на смештају не може провести дуже од два месеца, осим на основу сагласности министарства надлежног за социјалну заштиту.¹⁰

Током 2021. године на домском смештају је било **192** деце, а **на дан 31.12.2021. године 172, што је за 41 мање него на крају претходне године, процентуално изражено смањење од 19%.** У анализи старосне структуре укупног броја деце на смештају уочава се да су најбројније појединачне групације деце узраста од 15-17, а потом од 6-14 година. Посматрајући према полу уочава се нешто мало више дечака са 52% у односу на девојчице које чине 48%.

¹⁰ Закон о социјалној заштити, чл. 51 и чл.52

Број деце корисника домског смештаја на евиденцији ЦСР (сви - пренети и нови корисници) према узрасту и полу на дан 31.12.

Врста смештаја	Укупно 0 - 2	Укупно 3 - 5	Укупно 6 - 14	Укупно 15 - 17	Укупно М	Укупно Ж	Укупно
Домови за смештај деце и младих - бивши домови за децу без родитељског старања	2	0	40	39	39	42	81
Домови за смештај деце и младих - бивши домови за децу са сметњама у развоју	3	7	31	32	42	31	73
Заводи за васпитање деце и младих	0	0	2	8	7	3	10
Мала домска заједница	0	2	2	3	1	6	7
Други домови за смештај у систему СЗ - Домови за одрасле	0	0	0	1	0	1	1
Укупно	5	9	75	83	89	83	172

Током године **донето је 32 решења о пријему у** установу (45 током 2020. године). Узрасне групације деце 6-14 година и 15-17 које су најбројније на смештају, доминирају и када су у питању нови приједи. **Током године је 3 деце која су млађа од 3 године примљено на смештај у неку од установа.**

Најчешћи разлози за смештај деце на домски смештај је одсуство родитељског старања који је евидентиран код 31% деце (у ситуацијама када су родитељи преминули, родитељи непознати, родитељи непознатог боравишта, лишени родитељског права, делимично лишени родитељског права, лишени пословне способности, нису стекли пословну способност), и премештај из хранитељске породице (у 25% случајева).

Смештај у дому је током 2021. године **прекинут за 20 деце** (за 15 током претходне године), најчешћи разлог током 2021. године је престанак/обустава мере у 35% случајева и повратак детета у биолошку породицу у 20% случајева.

Број деце којима је у току године прекинут домски смештај према исходима након прекида смештаја и узрасту

Исходи након прекида смештаја	0 - 2	3 - 5	6 - 14	15 - 17	Укупно
Повратак у биолошку породицу	0	0	1	9	10
Смештај у сродничку породицу	0	0	0	1	1
Усвојење	0	0	0	0	0
Смештај у другу хранитељску породицу	0	0	1	1	2
Смештај у другу установу СЗ	0	0	0	0	0
Становање уз подршку	0	0	0	0	0
Самосталан живот	0	0	0	3	3
Смрт корисника	0	1	2	0	3
Друго	0	0	0	1	1
Укупно	0	1	4	15	20

Од укупног броја деце која су током 2021. године боравила на домском смештају **ЦСР је сачинио план сталности** за 141 деце или процентуално **изражено за 82%**.

4.6. Усвојење

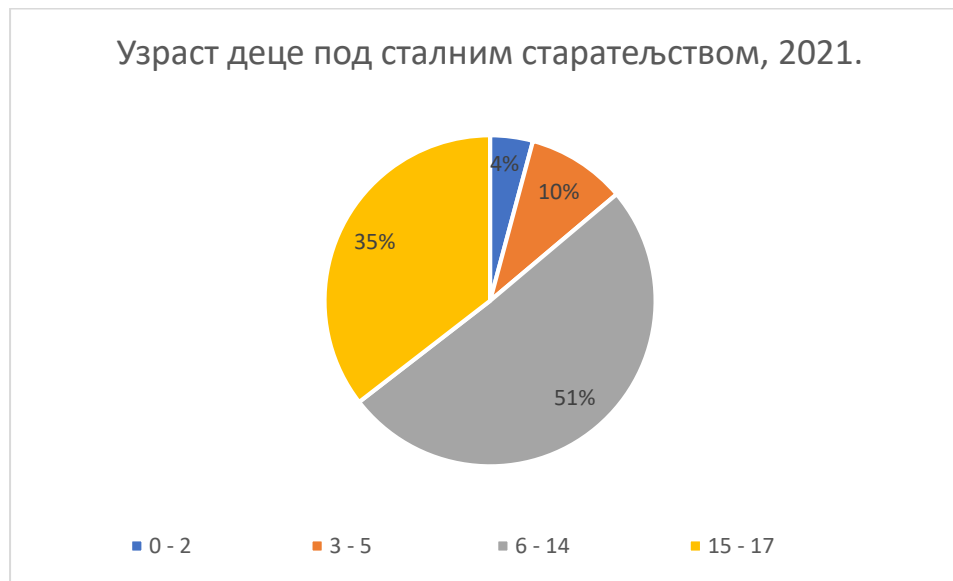
Усвојење представља најадекватнији вид збрињавања детета без родитељског старања. Према подацима ЦСР **током 2021. године је усвојено 46 деце**, од тог броја 2 деце са сметњама у развоју. Евидентира се и број од 72 парова који чекају на усвојење, исти број као прошле године. Посматрано у периоду од пет година број усвојења варира али са тенденцијом пораста броја усвојене деце.

4.7. Старатељство

После усвојења старатељство представља најпотпунији вид заштите личности и интереса детета. Породични закон предвиђа стављање под старатељство детета без родитељског старања, у својству малолетног штићеника, при чему одлуку о стављању под старатељство доноси ЦСР као орган старатељства.

На дан 31.12.2021. године, на евиденцији ЦСР је било **1.652 деце под сталном старатељском заштитом, што је 5% мање у односу на прошлу годину**. 51% деце под старатељством је узраста од 6 до 14 година. Структура по узрасту је у графику који следи.

У току 2021. године за укупно 283 деце (231 у 2020. години) је донето решење о примени старатељске заштите, најчешћи разлог за примену старатељске заштите јесте **лишење родитељског права односно пословне способности родитеља, у 62% случајева**. Структура разлога за примену старатељске заштите је константна, а доминирају разлози у вези са функционалношћу родитеља у односу према деци и потврђује потребу за програмима подршке које треба усмерити на родитеље.

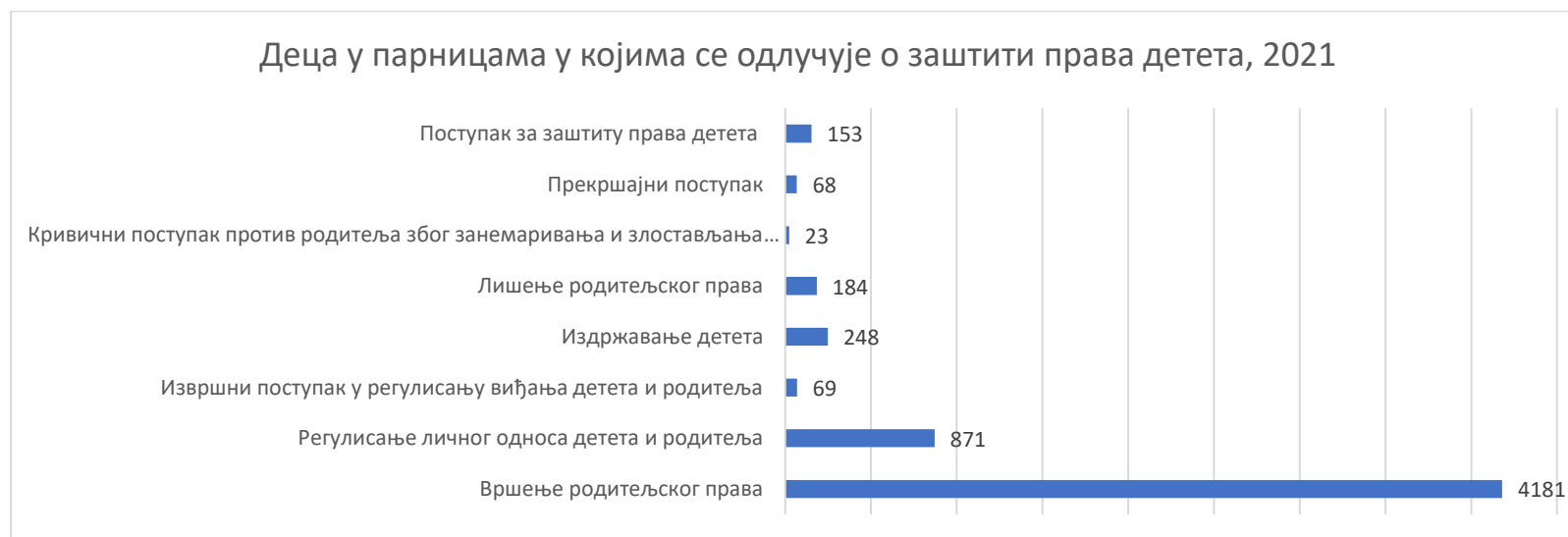
Удео непосредног старатељства је 47%, тако да нешто мало више од половине деце има за старатеља познату особу (сродници и хранитељи). Највећи број деце која су под старатељством на смештају су у хранитељским породицама (57%), код сродника је 34% деце а у установама 8%. Током године је донето **271** решења о престанку старатељске заштите, а у структури разлога за престанак старатељске заштите најчешће је пунолетство детета - 65%.

На дан 31.12.2021. године над укупно **962 деце примењене су мере привремене старатељске заштите**, највише је деце узраста од шест до 14 година, која чине удео од 45%.

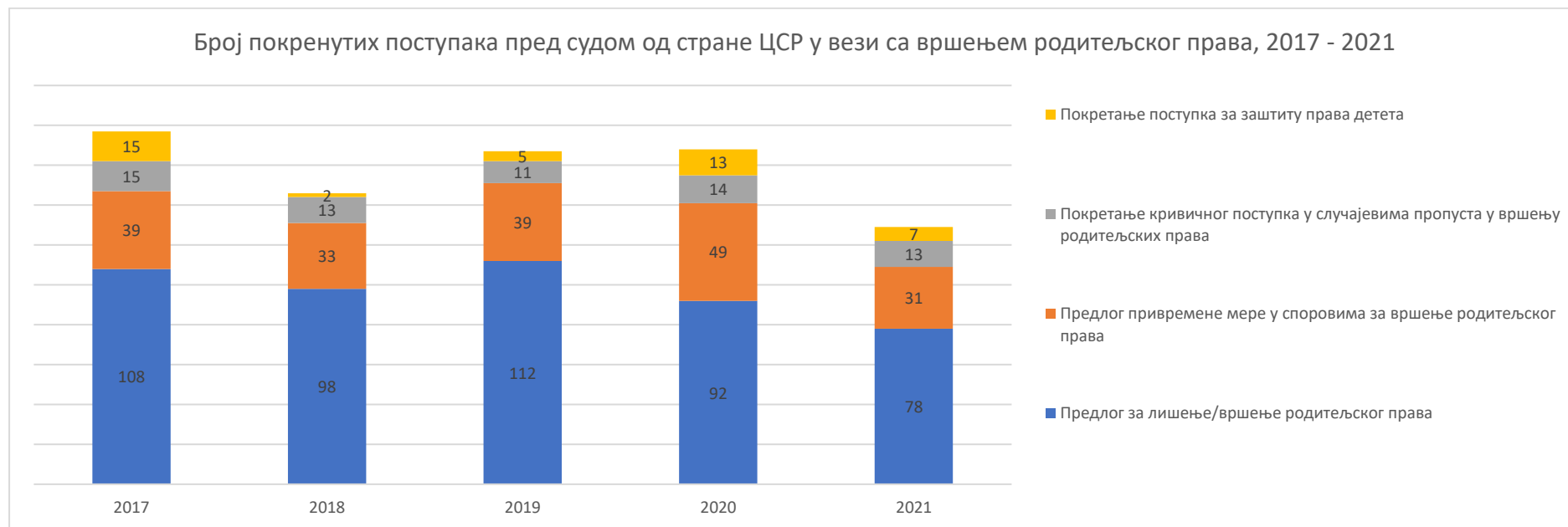
4.8. Вршење родитељског права

Деца из породица у којима се родитељи споре око вршења родитељског права је друга по уделу корисничка група деце, након деце из социо-материјално угрожених породица и њихов удео **износи 13% од укупног броја деце на евиденцији ЦСР**.

Када је реч о поступцима за вршење родитељског права, односно судским споровима у којима се одлучује о правима детета или о правима и дужностима из садржаја родитељског права, највећи број деце (4.181 у току 2021. године) је као и претходних година евидентирано у споровима који се тичу вршења родитељског права, са уделом од 72%.

ЦСР је у 2021. години покренуо 129 поступка пред судом у вези са вршењем родитељског права, што је за 27% мање у односу на 2017. годину. Најбројнији су предлози за лишење родитељског права са 60% и такав тренд присутан је у протеклих пет година.

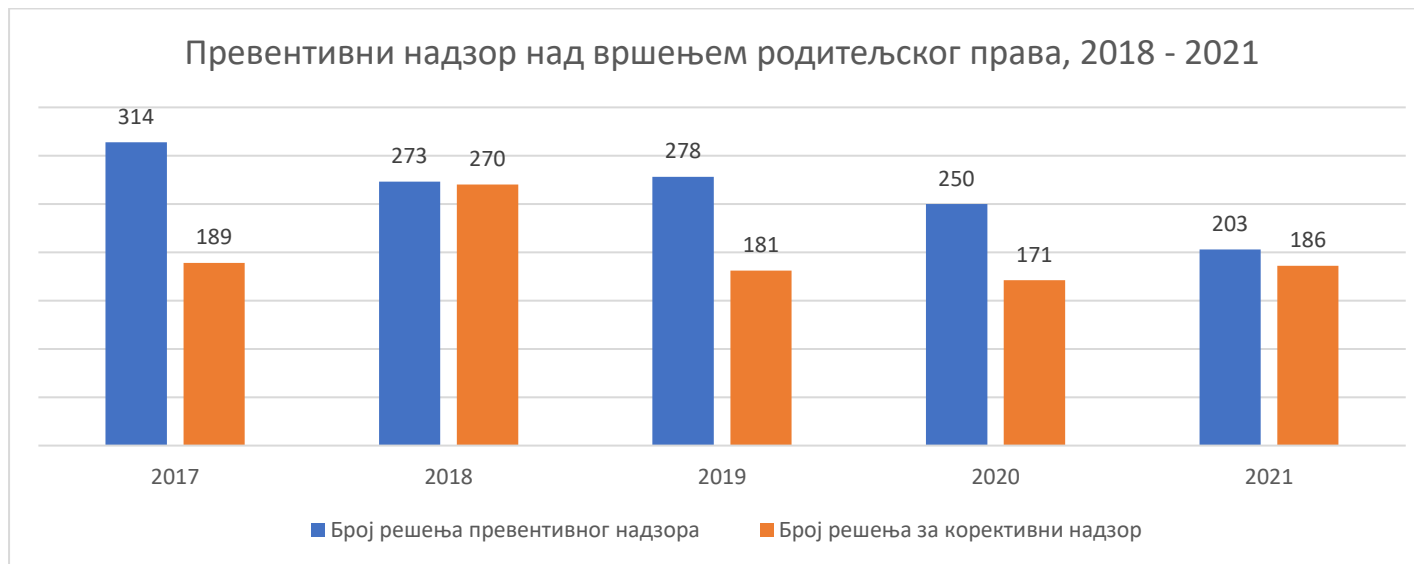
У надзору над вршењем родитељског права ЦСР као орган старатељства спроводи меру надзора над вршењем родитељског права, која се примењује кад родитељи неадекватно обављају родитељске дужности и на тај начин угрожавају развој и интересе детета. Према Породичном закону, орган старатељства има могућност да реагује применом две врсте мера надзора над вршењем родитељског права, превентивног и корективног. Превентивни надзор орган старатељства обавља са циљем да омогући родитељима да врше родитељско право¹¹ и корективни надзор са циљем исправљања родитеља у вршењу родитељских права.¹²

У току 2021. године донето је **203 решења о мерама превентивног надзора** над вршењем родитељског права (250 претходне године), **и 186 решења о мерама корективног надзора** (171 претходне годину). У графику који следи може се

¹¹ Породични закон, чл. 79

¹² Породични закон, члан 80

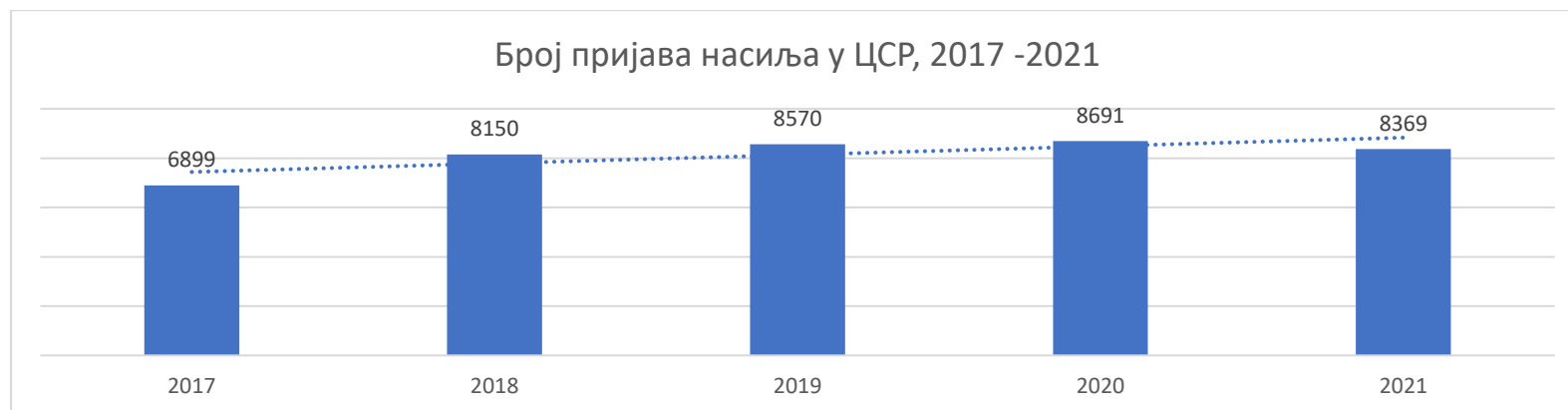
видети број мера превентивног и корективног надзора у претходних пет година. Број решења превентивног надзора је у 2021. години мањи за 35% у односу на 2017. годину при чему се евидентира постепено смањење примене ове мера. Број решења корективног надзора није значајније осцилирао изузимајући 2018. годину са максималним бројем од 270 решења.

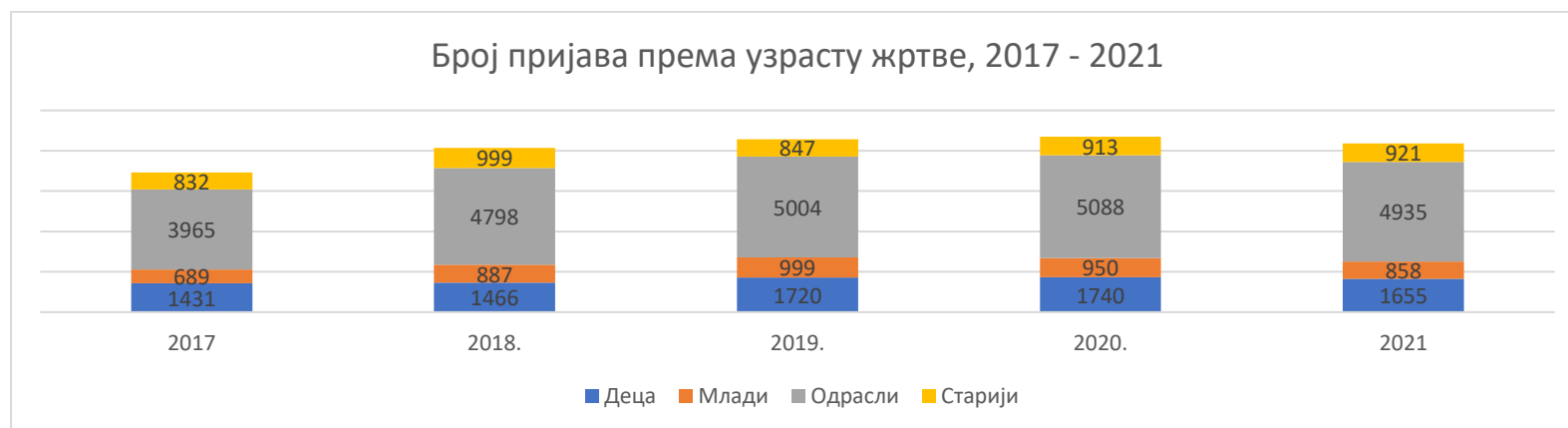
5.0. ПОСЛОВИ У ВРШЕЊУ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА

5.1. Заштита од насиља у породици

У току 2021. године у ЦСР у АП Војводини је евидентирано укупно **8.369** пријава породичног и партнерског насиља, што је смањење од 4% у односу на претходну годину, међутим у петогодишњем периоду уочава се тренд повећања броја пријава, у односу на 2017. годину за 21%. Повећање броја пријава за насиље не може се тумачити искључиво као последица пораста насиља већ је резултат и другачијег друштвеног и институционалног одговора на насиље у породици.

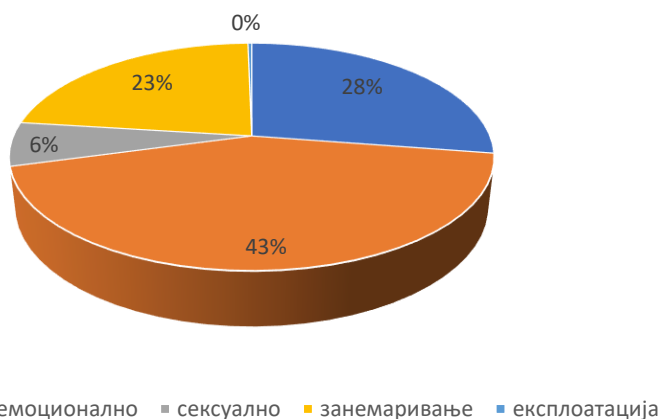

Према старосној структури жртве, у 2021. години 59% пријава односи се на насиље над одраслима, док је **20% пријава за случајеве насиља у којима су деца жртве**, што је константан удео и у ранијем периоду.

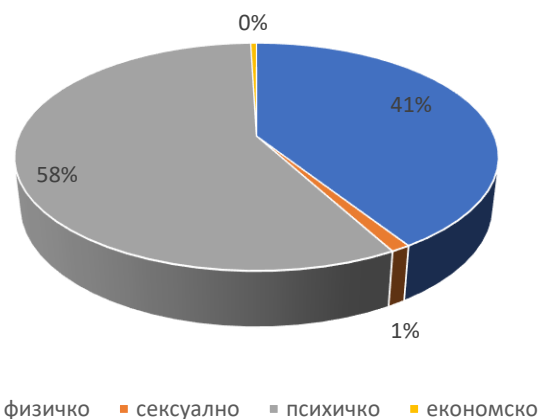

У свим старосним категоријама бројније су пријаве насиља над особама женског пола. **Удео девојчица је 56% међу децом жртвама**, а прикупљени подаци о врсти доминантног облика насиља говоре да је **емоционално насиље** највише заступљено код деце **у уделу од 43%** свих пријава, затим следи физичко насиље са уделом од 27% и потом пријаве за занемаривање (23%) и сексуално насиље (6%). 5 деце су били жртве експлоатације. Код пунолетних корисника жртава насиља, **жене су чешће жртве насиља у односу на мушкарце у свим узрасним групацијама, са око 75% удела. Психичко насиље као доминантна врста насиља је евидентирано код 58%** укупног броја пријава, а затим следи физичко насиље са уделом од 41%. Сексуално насиље и експлоатација су заступљени са око 1% у укупном броју пријава. Оваква структура према врсти насиља је углавном константна.

Структура деце према доминантној врсти насиља, 2021.

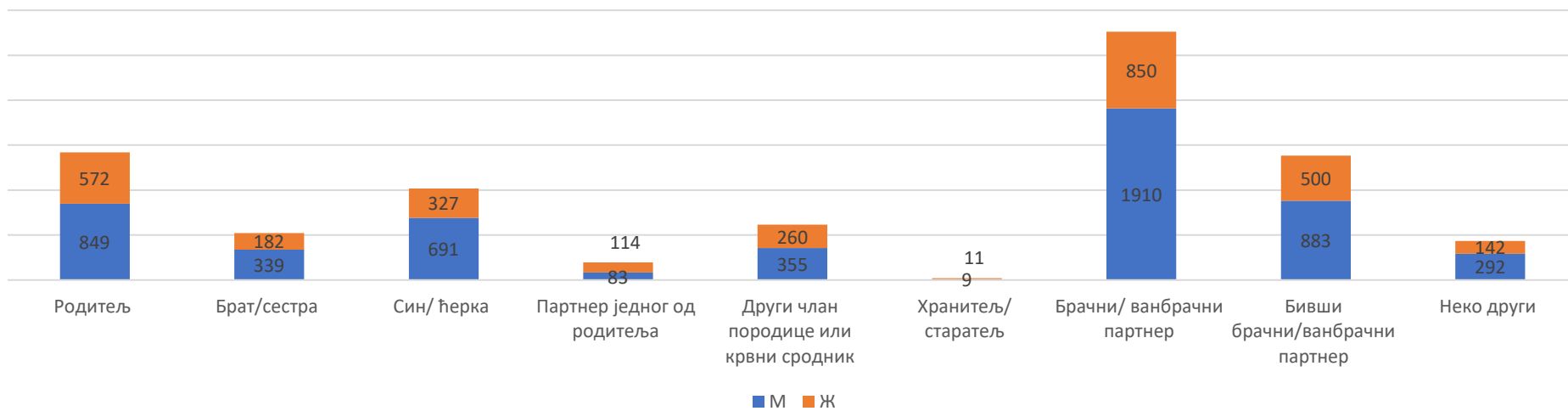
Структура пунолетних жртава насиља према доминантној врсти насиља, 2021.

Као и до сада, највећи број пријава пристиже **од полиције, 80% свих пријава**, у 4% случајева је сама жртва пријавила насиље, у 4% пријава је стигла од суда/тужилаштва, а у око 3% случајева пријава насиља је од стране јавних установа (школа, дома здравља, вртића...) и чланова породице. Други извори пријаве су знатно ређе заступљени, док је пријава од стране удружења грађана евидентирана у 6 случајева.

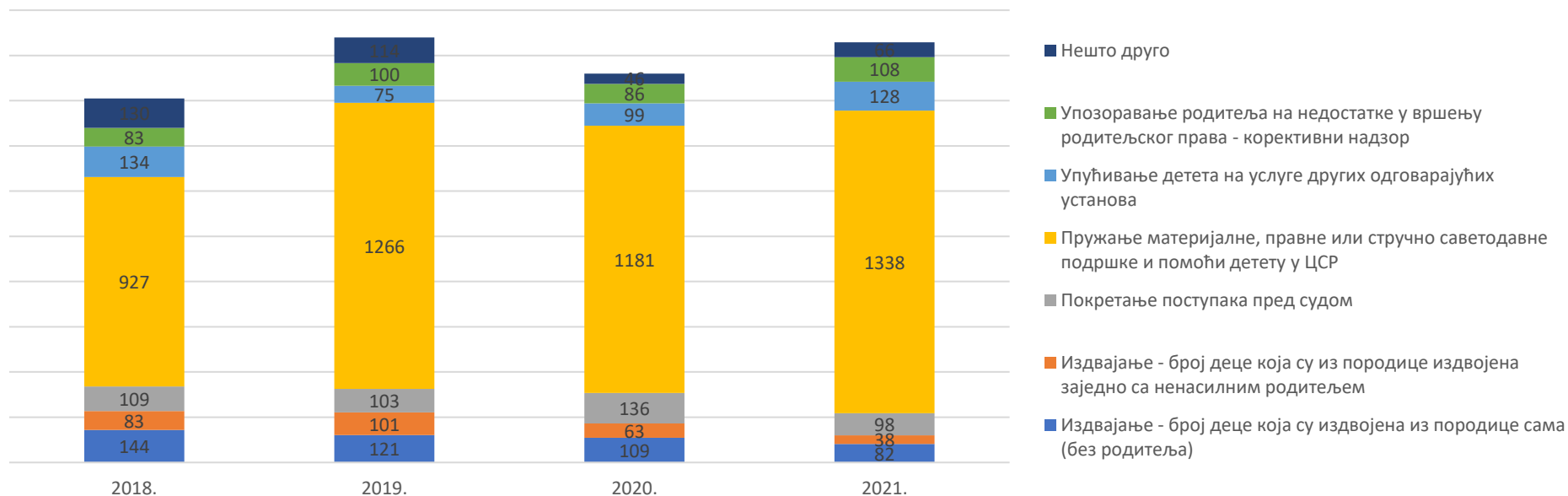
У највећем уделу **од 49% пријава означени починиоци су партнери (брачни/ванбрачни или бивши брачни/ванбрачни) жртве**, а затим родитељи деце која трпе насиља са уделом од 17%, син/ћерка жртве са уделом од 12%, итд. Удео мушкараца међу починитељима насиља је 65%.

Пријаве насиља у породици према сродству починиоца са жртвом насиља, 2021

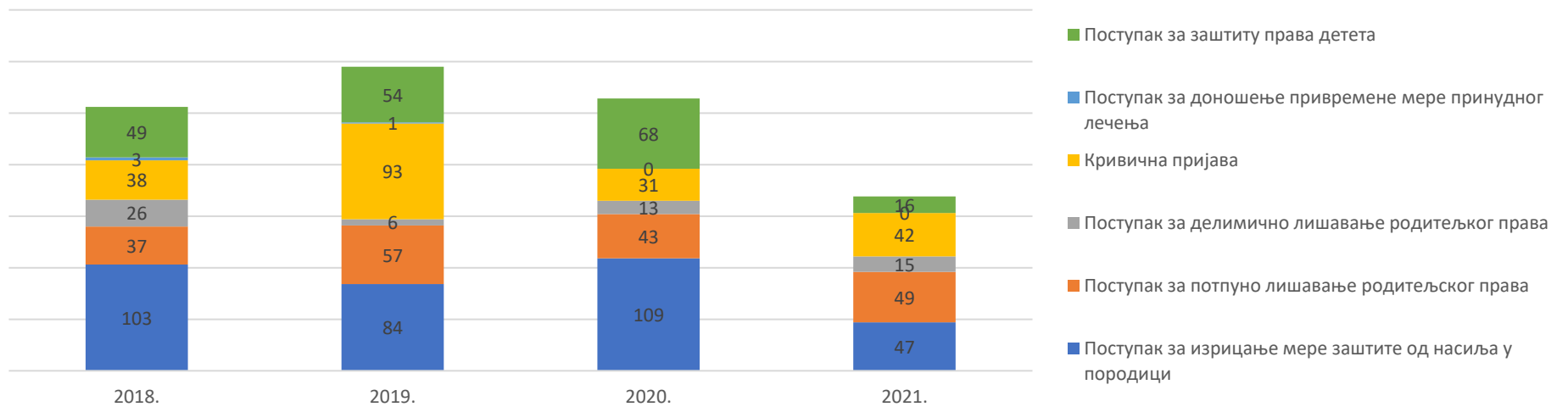
ЦСР у случајевима насиља предузима поступке у циљу заштите жртве и углавном се ослања на сопствене ресурсе, кроз пружање материјалне, правне или стручно саветодавне подршке и помоћи. Издвајање жртве насиља из породице је мера које је предузета у случају 120 деце (6% случајева), у 7% случајева ЦСР је реаговао упућивањем на услуге других установа и корективни надзор је мера која је предузета 6% пријава.

Поступци које је ЦСР предузимао у заштити деце од насиља у породици, 2018 - 2021

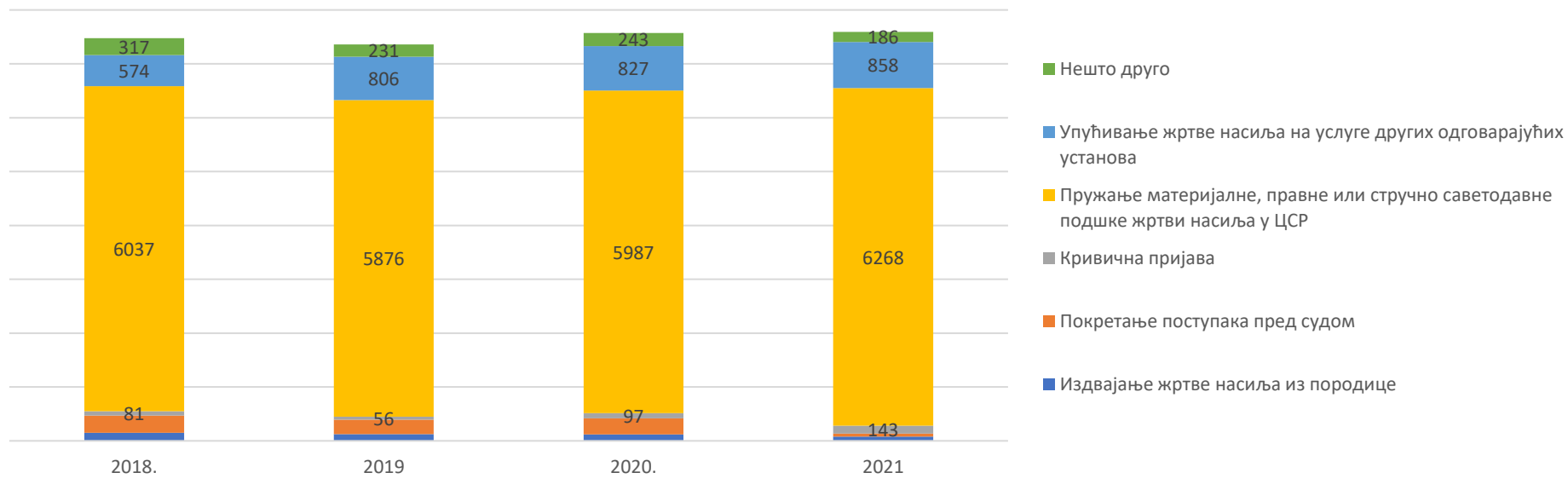
У заштити деце од насиља **ЦСР је по службеној дужности у току 2021. године покренуо 169 поступака пред судом**, што је за 10% од укупног броја деце која су евидентира у ЦСР као жртве насиља. У структури поступака **најбројнији су поступци за потпуно лишење родитељског права са уделом од 29% и изрицање мере заштите од насиља са 28% удела**, кривична пријава је подигнута у 25% случајева.

Број поступака за заштиту деце жртава које је ЦСР покренуо према суду, по службеној дужности, 2018 - 2021

Поступање ЦСР у заштити пунолетних жртава насиља у 82% случајева подразумевало је пружање материјалне, правне, или саветодавне подршке жртви насиља у оквиру ЦСР, док су сви други поступци и интервенције много мање заступљени. Кривична пријава је подигнута у 143 (2% случајева). Нема значајније промене у структури предузетих поступака у посматраном периоду.

Поступци које је ЦСР предузимао у току године у случајевима заштите пунолетних жртава породичног насиља , 2018 - 2021

Против члана породице који врши насиље суд може одредити једну или више мера заштите од насиља у породици, којом се привремено забрањује или ограничава одржавање личних односа са другим чланом породице. Од стране суда током 2021. године изречено је **укупно 1.209 мера заштите по Породичном закону** (за све узрасне групације корисника – деца и пунолетни), **што је на нивоу од прошле године.**

Број изречених мера заштите од насиља у породици (према Породичном закону) евидентираних у ЦСР у току године према врсти мера

Врста мере	Број изречених мера			
	2018	2019	2020	2021
Издавање налога за исељење из породичног стана или куће без обзира на право својине/закупа непокретност	196	194	112	144
Издавање налога за усељење у породични стан или кућу без обзира на право својине/закупа непокретности	7	11	18	3
Забрана приближавања члану породице на одређеној удаљености	565	544	395	393
Забрана приступа у простор око места становања или места рада члана породице	409	342	263	212
Забрана даљег узнемиравања члана породице	607	576	380	457
Укупно	1784	1667	1168	1209

Према подацима којима ЦСР располаже у току 2021. године од **стране полицијских службеника и судова је изречено 15.542 мера према закону о спречавању насиља у породици** (15.497 мера током 2020. године). Групе за координацију и сарадњу донеле су укупно 3.131 (2.377 претходне године) планова заштите што је 37% укупног броја евидентираних жртава насиља (претходне године овај удео износио је 27%).

Број хитних мера изречених учиниоцима у току године (према Закону о спречавању насиља у породици) према врсти мере и службеном лицу које изриче меру

Број хитних мера	2018.	2019	2020	Службено лице које изриче меру		2021
				Полицијски службеник	Суд	
Мера привременог удаљења учиниоца из стана	4,800	5957	5582	3001	1917	4918
Мера привремене забране учиниоцу да контактира жртву насиља и прилази јој	7,609	9624	9915	6385	4239	10624
Укупно	12,409	15581	15497	9386	6156	15542

ЦСР у Војводини је током 2021. године **упућено 1.273 пријава за вршњачко насиље** (1.380 током 2020. године, 406 током 2019, године)

5.2. Заштита малолетника

ЦСР као орган старатељства је у обавези према Закону о малолетним учioniоцима кривичних дела и кривично правној заштити малолетних лица да се ангажује у заштити малолетника који чине кривична дела и прекршаје и према којима суд може да изрекне васпитне мере. Према истом Закону, лицима која у време извршења кривичног дела нису напунила 14 година не могу се изрећи кривичне санкције, односно сматрају се кривично неодговорним и у њиховој заштити ЦСР као орган старатељствa има искључиву надлежност.

За потребе годишњег извештавања у формату извештаја ЦСР су дефинисане две категорије деце односно малолетника:

1. Малолетници са проблемима у понашању:

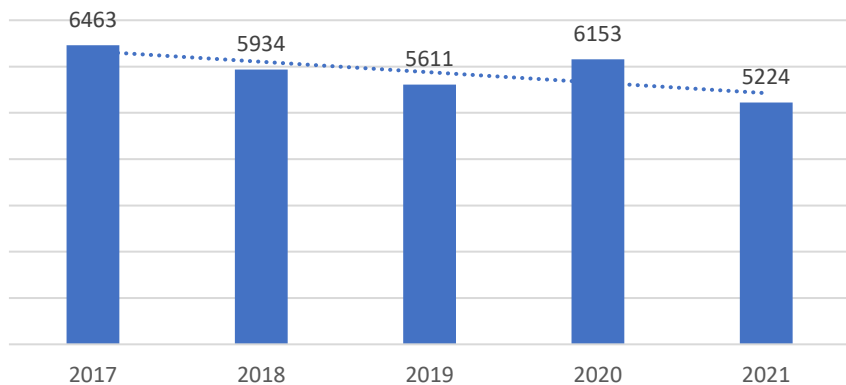
- деца са проблемима у понашању у школи, са родитељима, старатељима и заједницом, и деца која својим понашањем угрожавају себе и околину
- деца која се суочавају са тешкоћама због злоупотребе алкохола, дроге или других опојних средстава
- деца која немају кривична дела и нису починиоци прекршаја

2. Малолетници у сукобу са законом (по Кривичном и Прекршајном закону):

- деца која су у контакту са кривичноправним системом због сумње, оптужбе, или осуде да су починила кривично дело.

Током 2021. године на евиденцији ЦСР евидентирано је **5.224 деце и млађих пунолетника са проблемима у понашању и у сукобу са законом, што је смањење од 15% у односу на претходну 2020. годину**, а за 11% мање у односу на петогодишњи просек. Смањење се евидентира у обе групације, и код деце са проблемима у понашању и у сукобу са законом, с тим да је смањење за децу са проблемима у понашању 9%, а за децу у сукобу са законом 17% у односу на претходну годину.

Деца и млађи пунолетници са проблемима у понашању и у сукобу са законом, укупно, 2017 - 2021

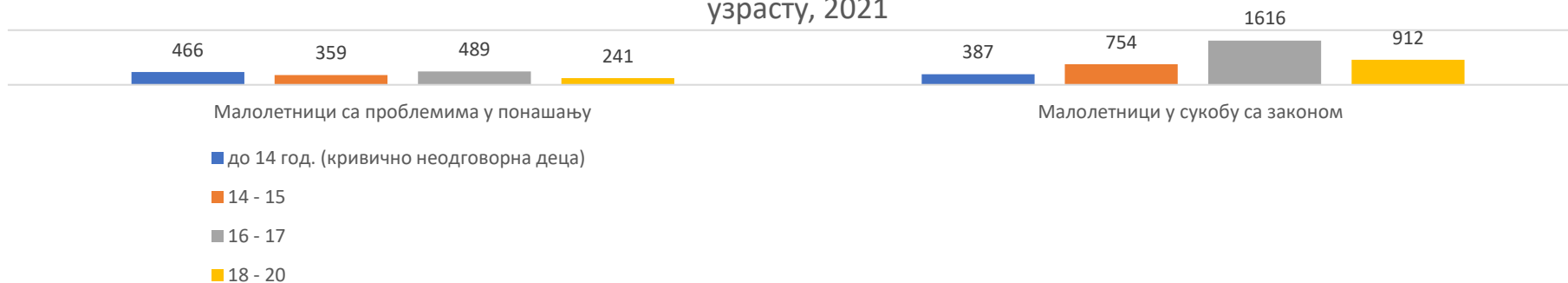

Деца и млађи пунолетници са проблемима у понашању и у сукобу са законом, 2017- 2021

У обе групе најбројнија су деца узраста од 16 до 17 година, она чине 31% деце са проблемима у понашању и 44% деце у сукобу са законом, док су кривично неодговорна деца узраста до 14 година заступљена са 16% удела.

Деца и млађи пунолетници са проблемима у понашању и у сукобу са законом према узрасту, 2021

Малолетници са проблемима у понашању на евиденцији ЦСР у години према старости

Старосна структура	Укупно 2018	Укупно 2019	Укупно 2020	Пренети	Новоевидентирани	Реактивирани	Укупно 2021
до 14 год. (кривично неодговорна деца)	618	558	486	162	272	32	466
14 - 15	461	507	447	173	157	29	359
16 - 17	499	563	565	244	216	29	489
18 - 20	593	239	218	168	62	11	241
Укупно	2,171	1867	1716	747	707	101	1555

Малолетници у сукобу са законом на евиденцији ЦСР у години према старости

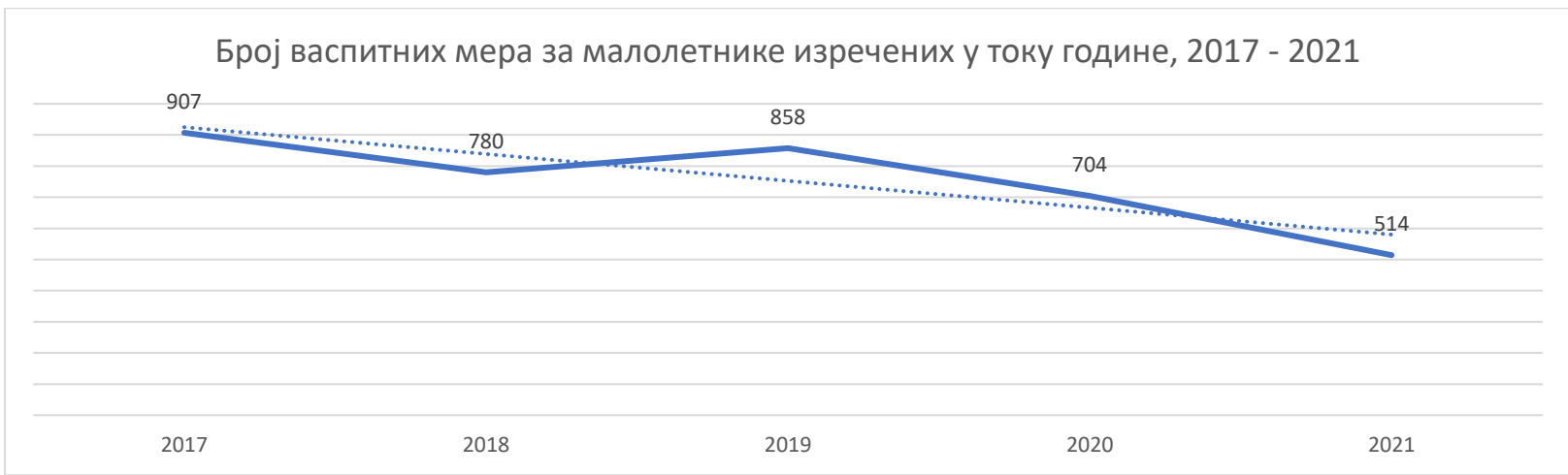
Старосна структура	Укупно 2018	Укупно 2019	Укупно 2020	Пренети	Новоевидентирани	Реактивирани	Укупно 2021
до 14 год. (кривично неодговорна деца)	364	372	444	108	250	29	387
14 - 15	826	792	658	273	437	44	754
16 - 17	1775	1749	2362	706	784	126	1616
18 - 20	798	831	973	695	154	63	912
Укупно	3763	3744	4437	1782	1625	262	3669

Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела прецизира да се према малолетном учиниоцу кривичног дела може применити један или више васпитних налога за кривично дело за које је прописана новчана казна, или казна затвора до пет година. Сврха васпитних налога је да се не покреће кривични поступак према малолетнику или да се обустави поступак, односно да се применом васпитног налога утиче на правилан развој малолетника и јачање његове личне одговорности како убудуће не би чинио кривична дела. За учињена кривична дела малолетнику се могу изрећи и васпитне мере, казна малолетничког затвора и мере безбедности. Васпитне мере су: мере посебне обавезе, мере појачаног надзора и заводске мере.

У току 2021. године изречено је 211 васпитних налога, што је за 34% мање у односу на претходну годину, односно за 28% мање у односу на петогодишњи просек. Од укупног броја изречених васпитних налога 64% чини налог укључивање, без накнаде, у рад хуманитарних организација или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја.

У графику који следи може се видети да кретање броја изречених васпитних мера варира у посматраном петогодишњем периоду уз присутан тренд смањења, а током 2021. године број изречених васпитних мера најмањи је у посматраном периоду, за 43% мањи у односу на 2017. годину. **У структури примењених васпитних мера посебне обавезе су констатно најзаступљеније, у 2021. години са уделом од 59%, и мере појачаног надзора са уделом од 36%,** потом заводске мере 5%. У графичком приказу који следи може се видети број мера за малолетнике изречених у петогодишњем периоду.

6.0. ЗАКЉУЧЦИ

Обједињени извештај о раду центара за социјални рад део је редовног годишњег извештавања које реализује Покрајински завод за социјалну заштиту о раду установа за смештај корисника, локалних пружалаца услуга и центара за социјални рад на територији АП Војводине. Овај извештај се односи на извештајну 2021. годину и даје приказ података о капацитетима центара за социјални рад у погледу људских ресурса, кретању броја корисника у систему социјалне заштите као и обиму послова које центри за социјални рад обављају у остваривању права грађана у области социјалне заштите и спровођењу мера које су им у надлежности.

Структурни капацитети ЦСР

- Подаци о запосленима у ЦСР за 2021. годину показују да нема значајних промена у односу на 2020. годину, међутим, посматрано у петогодишњем периоду уочава се континуирано смањење броја запослених, па је тако у односу на 2017. годину у ЦСР мањи број радника на јавним овлашћењима за 9%, а 6% је смањен број стручних радника.
- На дан 31.12.2021. године на пословима јавних овлашћења на неодређено време у ЦСР било је запослено 645 радника. Послове стручног рада обављало је 409 радника, као и претходне године. Поред запослених на неодређено време у ЦСР је у 2021. години радило још 76 стручних радника на одређено време и 43 ангажованих по уговору о обављању привремених и повремених послова, што указује на потребу за већим бројем ангажованих радника како би се одржао квалитет услуга и заштите корисника.

Подаци о корисницима

- Подаци о кретању броја корисника социјалне заштите у Војводини у последњих десет година показују да је број корисника у периоду од 2012. до 2019. године константно растао, да би у периоду од 2018. године до 2021. године бележимо тренд смањења. Током 2021. године услуге система социјалне заштите је користило 199.494 корисника,

док је на дан 31.12.2021. године на активној евиденцији било 163.717 корисника. Укупан број корисника у 2021. години је смањен за 4% у односу на 2020. годину, али за 7% повећан у односу на 2012. годину.

- У току 2021. године евидентирано је укупно 53.572 деце корисника социјалне заштите, а на дан 31.12.2021. на евиденцији је било 44.143 деце. Ако посматрамо кретање број деце у петогодишњем периоду од 2017. до 2021. године, бележи се константан тренд смањења њиховог броја. У односу на 2017. годину број деце на евиденцији ЦСР је мањи за 13%, а за 3% мањи у односу на претходну извештајну 2020. годину. Константно су најбројнија деца која су у систему социјалне заштите због социо–материјалне угрожености и њихов удео је био 51% у 2021. години.
- У току 2021. године евидентирано је укупно 145.922 пунолетних корисника социјалне заштите, што је за 5% мање него претходне године, док је на дан 31.12.2021. године на евиденцији ЦСР било 119.574 корисника. У петогодишњем периоду од 2017. године евидентира се тренд смањења броја корисника, у односу на 2017. у току 2021. године услуге система социјалне заштите је користило 7% корисника мање. Најбројнија групација пунолетних корисника су материјално угрожене особе са уделом од 55%.
- Анализирајући број корисника по узрасним групацијама у петогодишњем периоду, уочава се смањење броја корисника у свим узрасним групацијама осим код старијих. У узрасној структури одрасла лица су константно најбројнији корисници са учешћем које се креће око половине, уз постепено повећање удела старијих (65+).

Одлучивање у вршењу јавних овлашћења за пунолетене кориснике

- Према подацима ЦСР, у току 2021. године поднето је 25.416 захтева за новчану социјалну помоћ, а то право признато је за 24.336 корисника, што је 5% мање него претходне године. Смањен је такође и број поднетих захтева за једнократну новчану помоћ за 15%, а повећан број захтева за остваривање права по основу инвалидитета.
- Током 2021. године услугу домског и породичног смештаја користило је 6.808 пунолетних корисника – младих, одраслих и старијих, док је на дан 31.12.2021. године на смештају било 5.618 корисника, што је за 2% мање него 2020. године. У смислу удела појединих узрасних категорија, старији имају највећи удео на смештају од 52%. Поред породичног и домског смештаја током 2021. године на привремени смештај у прихватилишта упућено је 182 корисника.

- У петогодишњем периоду број пунолетних корисника под старатељском заштитом није значајније осцилирао, на дан 31.12.2021. године 3.830 лица је било под сталном старатељском заштитом, а највећи број корисника под старатељством припада категорији одраслих лица (74%). Већина корисника који су под стартењством (46%) живи у својим или сродничким породицама, док је 40% корисника смештено у некој од установа за смештај у систему социјалне заштите.

Одлучивање у вршењу јавних овлашћења за малолетне кориснике

- Социо–материјална угроженост је најчешће обележје деце која су на евиденцији ЦСР и у овој групацији је 51% укупног броја деце. У току 2021. године 29.080 деце је евидентирано у породицама које су оствариле право на НСП, а још 2.009 деце је остварило право на материјалну подршку по основу инвалидитета.
- ЦСР је у току 2021. године у циљу заштите деце интервенисао издвајањем укупно 252 деце из биолошких породица, што је 34 деце мање него прошле године. Међу издвојеном децом највише је деце узраста 6 до 14 година 41%. 56 деце узраста је до 3 године, што је 22% од укупног броја издвојене деце. Посматрајући петогодишњи период уочава се смањење броја деце издвојених из породица. За 76% деце обезбеђено је да први смештај након издвајања буде у породици (сродничкој или хранитељској), што јесте у најбољем интересу детета, када је дете издвојено из своје биолошке породице.
- На крају 2021. године на смештају (домском и породичном) је било укупно 2.016 деце, од чега је као и претходне године 91% деце смештено у хранитељске породице, а 9% у установе. Однос породичног и домског смештаја у петогодишњем периоду је без већих одступања. У посматраном петогодишњем периоду уочава се тренд смањења броја деце и на породичном и домском смештају. Број деце на домском смештају 2021. године смањен је за 19% у односу на 2020. годину, а за 25% у односу на 2017. годину. Док проценат смањења за породични смештај износи 9% у односу на 2020. и за 13% у односу на 2017. годину.
- Усвојење представља најадекватнији вид збрињавања детета без родитељског старања. Према подацима ЦСР током 2021. године је усвојено 46 деце, од тог броја 2 деце са сметњама у развоју. Евидентира се и број од 72 парова који чекају на усвојење, исти број као прошле године. Посматрано у периоду од пет година број усвојења варира али са тенденцијом пораста броја усвојене деце.

- Број деце под старатељском заштитом је мањи за 5% у односу на прошлу годину. Највећи удео деце (51%) деце под старатељством је узраста од 6 до 14 година, а као и претходних година најчешћи разлог примене мера старатељске заштите над децом јесте лишење родитељског права, односно пословне способности у 62% случајева.
- Деца из породица у којима се родитељи споре око вршења родитељског права је друга по уделу корисничка група деце, након деце из социо-материјално угрожених породица, и њихов удео износи 13% од укупног броја деце на евиденцији ЦСР. Када је реч о поступцима за вршење родитељског права, односно судским споровима у којима се одлучује о правима детета или о правима и дужностима из садржаја родитељског права, највећи број деце је као и претходних година евидентирано у споровима који се тичу вршења родитељског права, са уделом од 72%. Међу поступцима које је ЦСР покренуо пред судом у вези са вршењем родитељског права најбројнији су предлози за лишење родитељског права са 60% удела.
- Током 2021. године донето је 203 решења о мерама превентивног надзора над вршењем родитељског права и 186 решења о мерама корективног надзора. Посматрано у петогодишњем периоду подаци говоре о смањењу примене мере превентивног надзора за 35% у односу на 2017. годину, док број решења корективног надзора није значајније осцилирао изузимајући 2018. годину са максималним бројем од 270 решења.

Послови у вршењу јавних овлашћења

- У току 2021. године у ЦСР је евидентирано укупно 8.369 пријава породичног и партнерског насиља, што је смањење од 4% у односу на претходну годину, међутим у петогодишњем периоду уочава се тренд повећања броја пријава, у односу на 2017. годину за 21%. Повећање броја пријава за насиље не може се тумачити искључиво као последица пораста феномена насиља већ је вероватно делом резултат и другачијег друштвеног и институционалног одговора на насиље у породици.
- Као и претходних година 59% пријава односи се на насиље над одраслима, док је 20% пријава за случајеве насиља у којима су деца жртве. У свим старосним категоријама бројније су пријаве насиља над особама женског пола, удео девојчица је 56% међу децом жртвама, док су жене чешће жртве насиља у односу на мушкарце са око 75% удела.
- ЦСР у случајевима насиља предузима поступке у циљу заштите жртве и у највећој мери се ослања на своје ресурсе, кроз пружање материјалне, правне или стручно саветодавне подршке и помоћи. Издвајање жртве насиља из

породице је мера које је предузета у случају 120 деце (6% случајева), у 7% случајева ЦСР је реаговао упућивањем на услуге других установа и корективни надзор је мера која је предузета у 6% пријава. ЦСР је по службеној дужности у току 2021. године покренуо 169 поступака пред судом, што је за 10% од укупног броја деце која су евидентира у ЦСР као жртве насиља. У структури поступака најбројнији су поступци за потпуно лишење родитељског права са уделом од 29% и изрицање мере заштите од насиља са 28% удела, кривична пријава је подигнута у 25% случајева. Поступање ЦСР у заштити пунолетних жртава насиља у 82% случајева подразумевало је пружање материјалне, правне, или саветодавне подршке жртви насиља у оквиру ЦСР, кривична пријава је подигнута у 143 (2% случајева).

- Током 2021. године на евиденцији ЦСР евидентирано је 5.224 деце и млађих пунолетника са проблемима у понашању и у сукобу са законом, што је смањење од 15% у односу на претходну извештајну 2020. годину, а за 11% мање у односу на петогодишњи просек. Смањење у односу на претходну годину се евидентира у обе групације, 9% за децу са проблемима у понашању и 17% за децу у сукобу са законом. Најбројнија су деца узраста од 16 до 17 година, она чине 31% деце са проблемима у понашању и 44% деце у сукобу са законом, док су кривично неодговорна деца узраста до 14 година заступљена са 16% удела.
- У току 2021. године изречено је 211 васпитних налога, што је за 34% мање у односу на претходну годину, односно за 28% мање у односу на петогодишњи просек. Од укупног броја изречених васпитних налога 64% чини налог укључивање, без накнаде, у рад хуманитарних организација или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја. Кретање броја изречених васпитних мера варира у посматраном петогодишњем периоду уз присутан тренд смањења, а током 2021. године број изречених васпитних мера најмањи је у посматраном периоду, за 43% мањи у односу на 2017. годину. У структури примењених васпитних мера посебне обавезе су констатно најзаступљеније, у 2021. години са уделом од 59%, а мере појачаног надзора са уделом од 36%.

Извештај урадила
Саветница за истраживачке послове
Марина Вукотић